

Saarioinen

Vuosikertomus
2011

Puhtaasta luonnosta hyvää, valmista ruokaa.

Saarioinen on kotimainen perheyrittys ja yksi Suomen johtavista ruokataloista. Saarioinen toimii hyvän arjen puolesta tarjoamalla maistuvaa valmisruokaa, lihaa, lihavalmisteita ja säilyketuotteita päivän eri ruokailuhetkiin.

Saarioinen on markkinajohtaja useilla toimialueillaan.

Saarioisten liikevaihto vuonna 2011 oli 334,5 miljoonaa euroa ja sen palveluksessa oli keskimäärin 2 028 henkilöä. Saarioisilla on tehtaat Sahalahdella, Valkeakoskella, Huittisissa ja Jyväskylässä sekä pääosin Baltian markkinoille tuotteita tekevä valmisruokatehdas Virossa.

Sisältö

1	Toiminta-ajatus	30	Toimintakertomus 1.1.2011–31.12.2011
2	Konsernin avainluvut	32	Konsernituloslaskelma
3	Vuosi 2011 lyhyesti	32	Konsernitase
4	Toimitusjohtajan katsaus	33	Konsernirahoituslaskelma
6	Johtoryhmä ja strategia	34	Emoyhtiön tuloslaskelma
7	Uudistunut organisaatio	34	Emoyhtiön tase
8	Asiakkuus ja markkinointi	35	Emoyhtiön rahoituslaskelma
12	Valikoimahallinta	36	Tilinpäätöksen laadintaperiaatteet
14	Tuotekehitys	37	Tuloslaskelman liitetiedot
16	Tuotanto	38	Taseen liitetiedot
18	Tekniikka ja logistiikka	42	Muut liitetiedot
20	Henkilöstö	42	Voitonjakoehdotus
22	Ympäristö	42	Toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen allekirjoitukset
24	Vastuullisuus	42	Tilintarkastajan tilinpäätösmerkintä
26	Viron valmisruokatehdas	43	Tilintarkastuskertomus
28	Talous ja tietohallinto	44	Yhteystiedot

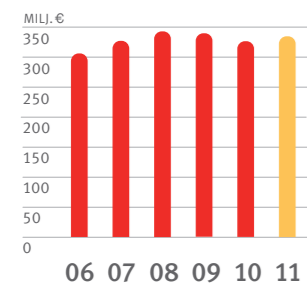

Konsernin avainluvut

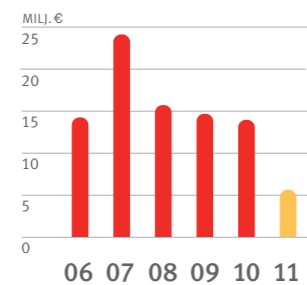
1 000 euroa	2011	2010	2009	2008	2007	2006
Liikevaihto (mEUR)	334,5	326,8	340,0	342,2	326,9	307,5
Liikevaihdon muutos	2,4 %	-3,9 %	-0,6 %	4,7 %	6,3 %	5,2 %
Liikevoitto (mEUR)	6,8	15,3	15,4	16,2	24,8	14,1
% liikevaihdosta	2,0 %	4,7 %	4,5 %	4,7 %	7,6 %	4,6 %
Tulos ennen satunnaisia eriä (mEUR)	5,5	13,9	14,6	15,6	24,1	13,9
% liikevaihdosta	1,6 %	4,3 %	4,3 %	4,6 %	7,4 %	4,5 %
Nettoinvestoinnit (mEUR)	17,7	15,1	37,3	27,4	18,3	16,6
Sijoitetun pääoman tuotto	4,0 %	8,3 %	8,9 %	10,6 %	16,4 %	10,2 %
Maksuvalmiussuhde*	1,1	1,4	1,3	1,2	1,3	1,0
Omavaraisuusaste*	55,6 %	55,8 %	54,5 %	57,1 %	58,3 %	53,4 %
Korolliset nettovelat (mEUR)*	24,2	24,0	28,4	15,9	-0,3	22,2
% liikevaihdosta	7,2 %	7,3 %	8,4 %	4,6 %	-0,1 %	7,2 %
Henkilöstö keskimäärin*	2 028	2 098	2 138	2 253	2 229	2 240

*kauden lopussa

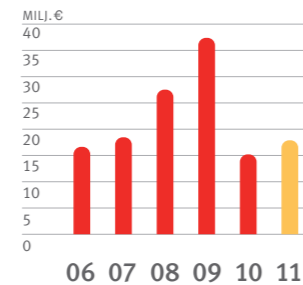
Liikevaihto

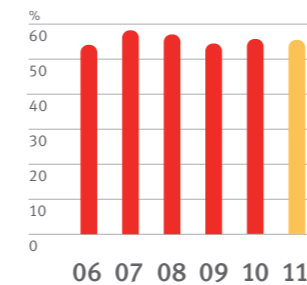
Tulos ennen satunnaisia eriä

Investoinnit

Omavaraisuusaste

Vuosi 2011 lyhyesti

Tytärtyhtiöt sulautuivat emoyhtiöön

Saarioisten tytäryhtiöt sulautuivat emoyhtiö Saarioinen Oy:öön 1.1.2011. Fuusiolla selkeytettiin konsernirakennetta ja parannettiin kilpailukykyä sekä uudistettiin yhtiön liiketoimintaa ja strategiaa entistä asiakas- ja kuluttajalähtöisemmäksi.

Tärkeitä investointeja

- Sahalahden tehtaalle tulevan tuotekehitys- ja asiakaskoulutustilan rakennustyöt käynnistyivät kesäkuussa 2011. Rakennuksen muutokieli on hakenut innoituksensa maksalaatikkorasiasta. Keväällä 2012 valmistuvat tilat vahvistavat entisestään tuotekehityksen roolia yhtiössä.
- Saarioisten vähittäiskauppatuotteiden keruu siirtyi pääosin Valkeakosken keskuslähettämöön. Aiemmin tuotteet kerättiin eri paikkakunnilla.
- Valkeakosken tehtaalla tehtiin muutoksia ja laajennuksia tuotannon tiloissa. Investoinnilla saatiin parannettua entisestään lihatehtaan tuoteturvallisuutta, työturvallisuutta ja tuottavuutta.
- Sahalahden tehtaan höyryn- ja lämmöntuotannon lähteeksi otettiin maakaasu käyttöön lokakuusta lähtien. Maakaasun käyttöönoton myötä tehtaan rikkipäästöt tulevat poistumaan lähes kokonaan ja hiilidioksidipäästöt vähenevät noin 40 prosenttia eli yli 5 000 tonnia vuodessa.

Tuotteita kuluttajien tarpeisiin ja odotuksiin

- Saarioinen toi alkuvuodesta 2011 valmisruokamarkkinoille uudenlaisen ateriasarjan aitoja, alkuperäisiä makuja maailmalta. Makuterveiset maailmalta -tuotepere tarjoaa muiden maiden äitien perinneruokia valmiina aterioina.
- Suomalaisten suosikkipizza täytti 30 vuotta helmikuussa. Pizzoja pais-tetaan huikat 20 miljoonaa kappaletta vuodessa, mikä tarkoittaa, että jokainen suomalainen syö vuoden aikana keskimäärin kolme Saarioisten pizzaa.
- Toukokuussa Saarioinen teki uuden aluevaltauksen lihavalmisteissa, kun markkinoille tuotiin paistovalmiit raakamakkarat, GrilliWurstit. Raakamakkarat eivät ole aiemmin kuuluneet yhtiön tuotevalikoimaan.
- Jyväbroiler täytti 20 vuotta ja juhluvuoden kunniaksi koko tuotevalikoima uudistettiin. Saarioinen toi myös ensimmäisenä broilerpakkauksiin kasvat-tajien kuvat ja tilojen nimet. Jyväbroiler-tuotannon hiilijalanjälki laskettiin ja merkittiin pakkauksiin kertomaan tuotteen ilmastokuormituksesta.

MEIDÄNPÄ BROILERISSA ON ENEMMÄN LIHAA KUIN MUIDEN BROILERISSA

Toimitusjohtajan katsaus

Suomen taloudellinen tilanne osoitti nousun merkkejä päättyneenä vuonna, ja päivittäistavarakauppa kasvoi ehkä odotettuaakin enemmän. Vaikka Euroopan yllä on koko ajan ollut erilaisia taloudellisia uhkakuvia, ne eivät ole vaikuttaneet merkittävästi elintarvikealalla. Vakautta lisäsivät myös pitkät työehtosopimukset, jotka takaavat työrauhan alkaneellekin vuodelle.

Erilaiset ruokateemat olivat vahvasti esillä koko viime vuoden ajan. Keskustelua käytiin ruuan hinnan lisäksi muun muassa ruuan laadusta, puhtaudesta ja lisäaineista. Samoin erilaiset ruokatarendit nousivat voimakkaasti esille. Merkittävin ja lyhyellä viiveellä vaikuttavin oli varmasti karppaus. Paljolti karppauksesta johdun pitkään laskussa ollut sianlihan kulutus ja imago kääntyivät selvään nousuun. Lihan kulutus kasvoi kaikkineen noin kolme prosenttia viime vuoden aikana.

Saarioinen vastasi lähiruokatreendiin

Luomu ja erityisesti lähiruoka olivat myös vahvasti esillä koko vuoden. Kuluttajien kiinnostus lähellä tuotettua ruokaa kohtaan on kasvanut olennaisesti. Kauppa on tukenut ja helpottanut pientuotajien pääsyä kaupan valikoimiin. Lähiruuan määritelmä on hieman epäselvä, mutta itse pitäisin kaikkea Suomessa tuotettua ruokaa lähiruokana. Yrityksen koolla ei tämän suhteen pitäisi olla mitään merkitystä. Mielestäni lähiruuan arvostuksen nousu on hyvä asia. Valikoimat kuluttajan suuntaan laajenevat ja hintamielikuvakin avartuu – pientuottajan tuote kun on useimmin selvästi kalliimpi kuin ison valmistajan.

Vastasimme lähiruokatreendiin uudistamalla viime vuonna koko Jyväbroiler-tuotteistomme. Selkeytimme raaka-ainepohjaa, vähensimme marinadien määrää ja panostimme liharaaka-aineen jäljitettävyyteen. Lisäsimme ensimmäisenä Suomessa Jyväbroiler-tuotteidemme pakkauksiin kasvattajien tiedot sekä samalla tiedon koko ketjun jäljitettävyydestä. Saarioisten Jyväbroiler-pakkauk-

”Itse pitäisin kaikkea Suomessa tuotettua ruokaa lähiruokana.”

sista näkee nyt suoraan miltä tilalta ja kasvattajalta broilerimme tulevat. Lisääntynyt tuotantoketjun läpinäkyvyys on saanut hyvän vastaanoton kuluttajilta ja lisännyt Saarioisten Jyväbroiler-tuotteiden menekkiä oleellisesti.

Kannatan kaikessa toiminnassa ylipäätään avoimuuteen, läpinäkyvyyteen ja uusiin innovaatioihin panostamista pikemmin kuin tuotteiden, tuoteryhmien laadun tai valmistusmenetelmien kyseenalaistamista.

Äitien tekemää mainontaa

Mainontamme uudistui viime vuoden aikana. Äitien tekemää ruokaa -teema jatkui, ja Saarioisten omat äidit esiintyivät uusissa imagofilmeissämme jopa niin hyvin, että isänpäivämainos palkittiin MTV3:n marraskuun parhaana mainoksena. Teimme myös uuden joulumainoksen ja palasimme vanhaan perinteikkääseen ”saarioisteemaan”, jossa jouluihin tunnelma yhdistyy hyvään ruokaan ja yhdessäoloon.

Markkinajohtajan asema säilyi

Saarioisten liikevaihto kasvoi jonkin verran ja nousi 334,5 miljoonaan euroon. Liikevaihdon kasvu Suomessa ei vastannut odotuksiamme, sillä markkinat kasvoivat liikevaihtomme kasvua enemmän. Viron yhtiössämme liikevaihto kasvoi sen sijaan selvästi Suomea enemmän ja oli suunnitellulla tasolla. Säilytimme kuitenkin vahvan markkina-aseman valmisruuissa ja marjavalvisteissa. Olemme näissä tuoteryhmissä edelleen selkeä markkinajohtaja Suomessa.

Valmisruuan kasvu kohdistui kaupan merkkeihin ja sellaisiin tuoteryhmiin, joissa emme ole olleet kovin vahvasti mukana. Perinteiset valmisruokatuotteet eivät kasvaneet merkittävästi päättyneen vuoden aikana. Siksi olemme päättäneet laajentaa tänä vuonna toimintaamme muun muassa nopeasti syötäviin välipaloihin sekä tehostaa perinteisten valmisruokatuotteiden mainontaa ja menekinedistämistä.

Saarioisten vuoden 2011 liikevoitto oli 6,8 miljoonaa euroa. Saavutettu liikevoitto ei vastannut tavoitteitamme. Lähes kaikki kustannukset nousivat viime vuonna. Emme kuitenkaan osanneet arvioida kustannuskehitystä riittävän hyvin, ja hinnankorotukset jäivät liian alhaisiksi. Suurin haasteemme on edelleen riittävä ja kannattava myyntivolyyymi, jota vuosien 2008 ja 2009 mittavat investoinnit edellyttävät.

Vuoden 2011 investoinnit olivat maltilliset, 17,7 miljoonaa euroa. Suurimmat hankkeet kohdistuivat Valkeakosken tehtaan lihavalmistus- ja kun-

nossapitotilojen laajennukseen ja kunnostukseen, keskuslähettämön toiminnan tehostamiseen sekä tietotekniikkahankkeisiin. Keskuslähettämön automaattinen keräily saatiin hyvälle tasolle ja lähettämö toimii nyt suunnitellusti. Pääsemme alkuvuoden aikana siihen, että kaikki vähittäiskaupalle myymämme valmisruoka- ja lihatuotteet keräillään ja lähetetään asiakkaille yhdestä logistiikkakeskuksesta Valkeakoskelta.

Organisaatiomuutoksella lähemmäksi asiakasta

Saarioisten vuoden 2010 lopulla toteutettua organisaatiomuutosta ajettiin sisään koko viime vuosi.

Organisaatiomuutoksen avulla selkeytimme konsernirakennetta ja paransimme kilpailukykyämme sekä uudistimme liiketoimintaamme entistä asiakas- ja kuluttajalähtoisemmäksi. Uusi organisaatorakenne ja uuden toimintamallin oppiminen ovat vaatineet saarioislaisilta paljon, mutta olemme mielestäni onnistuneet muutoksen jalkautuksessa hyvin. Kiitos siitä koko henkilöstölle.

Teemme säännöllisesti Saarioisten henkilöstöä koskevan työilmapiirikartoituksen. Viime vuonna tehty tutkimus tuki tehtyjä muutoksia ja viesti henkilöstön vahvasta sitoutumisesta yhtiöön.

Myös tekemämme strategiatyö, siinä sovitut tulevien vuosien tavoitteet ja niihin liittyvät kehityshankkeet luovat pohjaa Saarioisten kilpailukyvyille ja menestymiselle tulevaisuudessa.

Alkavan vuoden painopisteitä ovat myynnin kasvun ja kannattavuuden turvaaminen, tehtyjen investointien tehokas hyödyntäminen, eri toimintojen välisen yhteistyön edelleen kehittäminen ja uudistetun organisaation toiminnan vahvistaminen.

Saarioisten markkina-asema ja taloudellinen tilanne ovat vakaalla pohjalla. Meillä on hyvät asiakassuhteet ja osaava henkilöstö. Uskon, että Saarioisilla on vahvat edellytykset tehdä tulevina vuosina hyvää tulosta ja olla edelläkävijä omilla vahvuusalueillaan Suomessa sekä Virossa. Odotan myös kuluvan vuoden liikevaihdon kasvavan ja tulostason parantuvan viime vuoteen nähden.

Kiitän asiakkaitamme, yhteistyökumppaneitamme ja Saarioisten koko henkilöstöä hyvästä yhteistyöstä vuonna 2011.

Ilkka Mäkelä
toimitusjohtaja

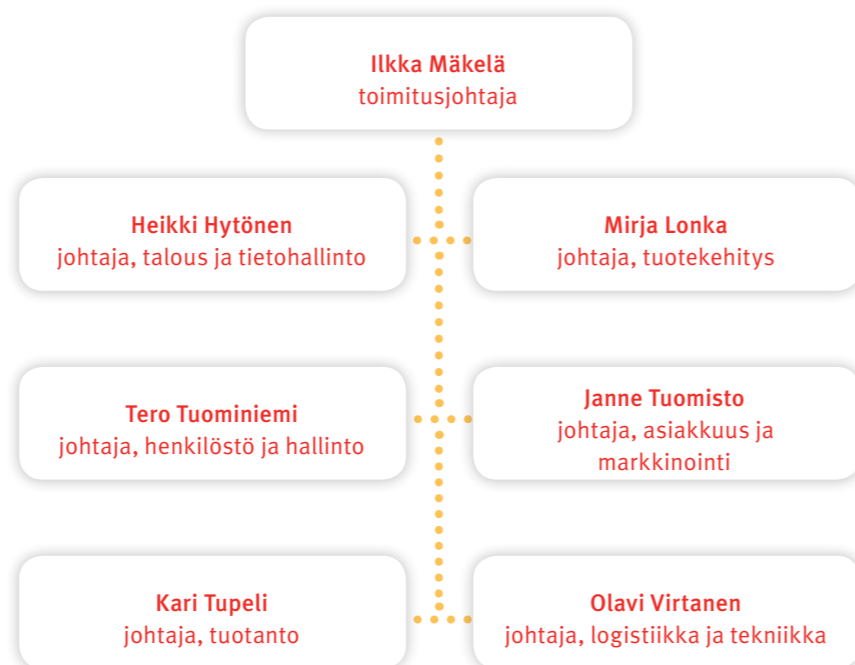
Strateginen tahtotila

Johtava ruokatalo Suomessa, Virossa ja Latviassa.

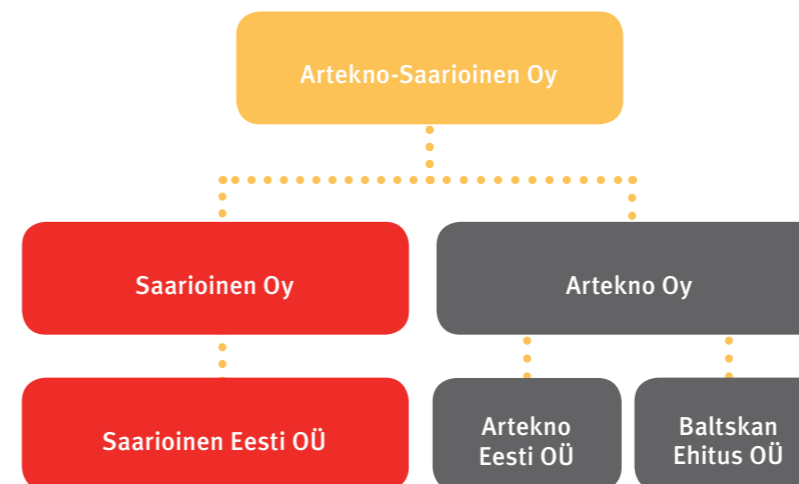
Strategian pääkohdat

- Enemmän hyötyä asiakkaalle.
- Nopeampi kasvu kannattavasti.
- Osaava ja sitoutunut henkilöstö.
- Parempi kannattavuus ja kilpailukykyisempi kustannusrakenne.
- Markkinajohtajuus Virossa ja Latviassa.

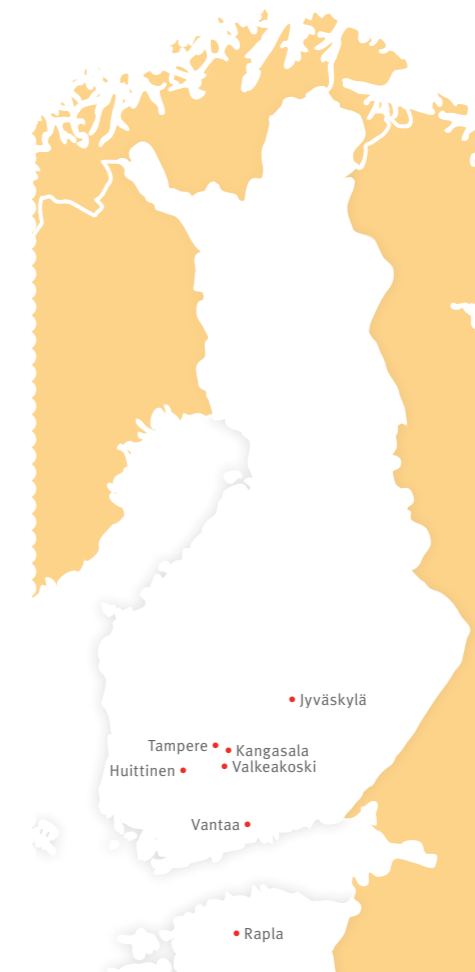
Saarioinen Oy Johtoryhmä

Organisaatiorakenne

Saarioinen Oy on osa Artekno-Saarioinen -konsernia. Saarioisten tytäryhtiöt Ruoka-Saarioinen Oy, Liha-Saarioinen Oy, Saarioisten Lihanjalostus Oy, Saarioisten Keskuslähettämö Oy, Saarioisten Säilyke Oy ja Kiinteistö Oy Sahalahden Isoniementie 76 sulautuivat emoyhtiö Saarioinen Oy:öön 1.1.2011 ja toimintaa jatkettiin Saarioinen Oy:n nimellä kaikilla paikkakunnilla.

Saarioinen-konserni

Perheyhtiö Saarioinen toimii Suomessa kuudella paikkakunnalla, ja lisäksi konserniin kuuluu valmisruokatehdas Viron Raplassa. Konsernin liikevaihto tulee yli kuusikymmenprosenttisesti vähittäiskaupan myynnistä, noin kolmekymmentä prosenttia myynnistä muodostuu HoReCa-sektorin (Hotel, Restaurant, Catering) toiminnasta ja muu osa liikevaihdosta teollisuusmyynnistä ja viennistä.

Saarioinen valmistaa valmisruokaa, lihaa, broiler- ja lihajalosteita sekä marja- ja hedelmä-säilykkeitä, mehuja, salaatti- ja grillauskastikkeita.

Saarioisten hallituksen puheenjohtaja on toimitusjohtaja Kaisu Avotie Saarioisten Taimistot Oy:stä. Hallituksen muut jäsenet ovat toimitusjohtaja Ilkka Mäkelä, johtaja Kari Tupeli, johtaja Heikki Hytönen ja johtaja Janne Tuomisto Saarioinen Oy:stä sekä Leena Avotie ja Maria Dieckmann.

Asiakastarpeiden nopea tunnistaminen avainasemassa

Viime vuonna toteutetun uuden yhtiörakenteen myötä Saarioisten tytäryhtiöt purettiin ja toiminta jaettiin kuuteen päätoimintoon. Yksi organisaatiouudistuksen keskeisistä muutoksista on ollut vähittäiskaupan ja HoReCa myynti- ja markkinointiorganisaatioiden yhdistäminen Asiakkuus ja markkinointi -toiminnoksi.

– Toimimme nyt yhtenä yhtiönä ja kehitämme liiketoimintaamme yhteisten, tiiviiden prosessien kautta. Asiaksnäkökulma on entistä vahvemmin mukana kaikessa tekemisessämme, kertoo Asiakkuus ja markkinointi -toiminnosta vastaava johtaja **Janne Tuomisto**.

Toiminto vastaa markkinoinnin ja asiakkuuksien lisäksi tuoteryhmien tuloksesta, asiakaskannattavuudesta, asiakkaiden ja kuluttajien tyytyväisyydestä sekä konseptikehityksestä. Myös Saarioisten mainontaa, viestintää, brändit, niiden vahvistaminen sekä myynnin kehitys kuuluvat toiminnon työnsarkaan.

Saarioinen on organisaatiomuutosten myötä lähempänä asiakkaitaan, mikä näkyy kuluttajille viime kädessä entistä parempina valikoimina ja tuotteina.

– Aiemmin Saarioisten tuotevalikoimista päätettiin tytäryhtiöissä. Nyt päätökset tehdään entistä lähempänä asiakkaita ja kuluttajia. Kuuntelemme tarkasti asiakkaitamme, jotta voimme vastata heidän tarpeisiinsa mahdollisimman hyvin. Uskon, että pystymme jatkossa reagoimaan entistä nopeammin markkinoilla tapahtuviin muutoksiin.

Saarioinen edelleen markkinajohtaja valmisruuissa

Vuosi 2011 oli haasteellinen koko alalle, mikä johtui muun muassa kustannusten ja hintojen noususta ja näkyi tulosten heikentymisinä.

Viime vuonna sekä vähittäiskauppa- että HoReCa-markkinat kasvoivat euromääräisesti, mutta kilomääräinen kehitys hidastui. Koko vähittäiskaupan markkinoiden kehitys oli 3,0 prosenttia ja HoReCa-markkinoiden 9,2 prosenttia.

– Saarioisten vähittäiskaupan markkinat kehittyivät vajaan kolmen prosentin verran. HoReCa-puolella kehitys oli vastaavasti vajaa kaksi prosenttia, eikä se vastannut markkinoiden kehittymistä. Alkuvuoden kehitys oli myönteistä, mutta loppuvuodesta siihen vaikutti vahvasti muun muassa raaka-aineiden kustannusten sekä tuotteiden hintojen nousu, mistä johtuen kysyntä hidastui.

Tuomiston mukaan myös karppaustrendi sekä keskustelu säilöntä- ja lisäaineista vaikutti valmisruuan kysynnän heikentymiseen.

– Kuluttajien suosima vähähiilihydraattinen ruokavalio näkyi puolestaan positiivisena lihan kysynnässä.

HoReCa-sektorilla ravintoloissa syömistä vähensi etenkin epävarma taloudellinen tilanne.

Saarioinen säilytti valmisruuissa sekä vähittäiskauppa- että HoReCa-sektorilla markkinajohtajuutensa. Yhtiön osuus valmisruokamarkkinoista vuonna 2011 oli vähittäiskaupassa reilu 40 prosenttia ja HoReCassa reilu 30 prosenttia.

– Saarioinen vahvisti valmisruuan markkina-asemaansa suurten toimijoiden joukossa. Markkinaosuutemme vahvistui etenkin lisukkeissa ja valmiissa aterioissa. Myös keittojemme ja jälkiruokiemme myynti oli muita markkinoita parempaa.

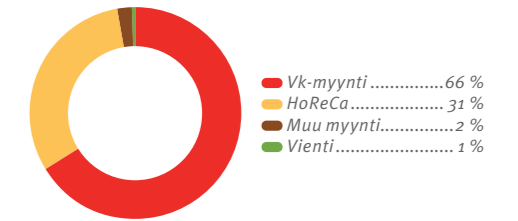
Syksyllä uudelleen lanseerattu Jyväbroiler lisäsi yhtiön markkinaosuutta reilusti broiler-tuoteryhmässä, ja raa'assa lihassa markkina-asema vahvistui sianlihan osalta.

– Valmisruokamarkkinoiden kysynnän heikkenemisestä johtuen jäimme hieman jälkeen myyntitavoitteistamme, erityisesti loppuvuonna. Asiakstyytyväisyyden kehittämisessä asettamamme tavoitteet sen sijaan

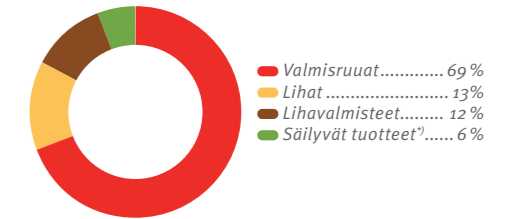

Saarioinen säilytti valmisruuissa sekä vähittäiskauppa- että HoReCa-sektorilla markkinajohtajuuden.

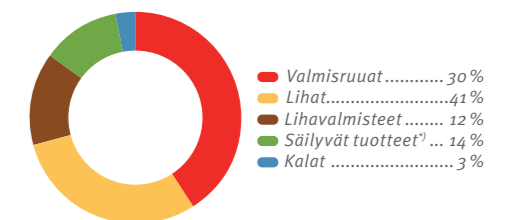
Myynnin jakautuminen sektoreittain

Vähittäiskaupan myynnin jakautuminen päätuoteryhmiin

HoReCa-myyntien jakautuminen päätuoteryhmiin

^{*)} Mm. hillot, salaattikastikkeet, marmeladit.

saavutettiin. Investoimme viime vuonna merkittävästi Saarioinen-brändiin muun muassa uudentyypisellä tv-mainonnalla, jatkaa Tuomisto.

Tuotteet vastaavat kuluttajien tarpeisiin ja odotuksiin

Viime vuonna kuluttajien päätöksenteossa korostui etenkin vastuullisuusajattelu.

– Kuluttajat haluavat tietää, mistä ruoka on peräisin. Lähellä tuotettua, eettistä ruokaa arvostetaan. Viime syyskuusta lähtien olemme kertoneet ensimmäisenä Suomessa Jyväbroiler-pakkauksissamme tuotteen alkuperän ja hiilijalanjäljen.

– Asiakkaiden ja kuluttajien tarpeet muuttuvat tänä päivänä entistä nopeammin. On osattava kehittää tuotteita, jotka puhuttelevat eri kohderyhmiä. Jos emme ymmärrä kuluttajaa, emmekä osaa ennustaa heidän tarpeidensa muutoksia ja tuoda niihin oikeita ratkaisuja, emme pärjää. Myyntituluvut osoittivat, että viime vuoden tuoteuutuudet vastasivat kuluttajien tarpeisiin.

Saarioinen panosti vuonna 2011 vahvasti myös myynnin kehitykseen.

– Vahvistamme osaamistamme ja asiantuntija-asemaamme resurssoilma la yhä enemmän taustatyöhön. Saadessamme kattavampaa tietoa markkinoiden kehityksestä, voimme kehittää kysyntää vastaavia tuotteita paremmin.

Uusia brändejä markkinoille

Kuluvana vuonna kasvua haetaan lanseeraamalla uusia tuoteryhmiä ja brändejä.

– Talouden epävarman tilanteen tuomista haasteista huolimatta uskomme valmisruokamarkkinoiden kääntyvän kasvuun vuoden 2012 aikana. Kasvua vauhdittaa omien toimenpiteidemme lisäksi myös kuluttajien lisääntyvä tarve helpottaa arjen kiireistä elämää, pohtii Tuomisto.

Vuonna 2012 Saarioinen tuo markkinoille yhden uuden brändin ja yhden uuden alabrändin.

– Pakkauksilla on kasvava rooli asiakkaan päätöksenteossa, minkä vuoksi panostamme myös pakkaustemme ulkoasun kehittämiseen ja uudistamiseen.

– Lähdemme positiivisin mielin kasvattamaan ja kehittämään valmisruokamarkkinoita, summaa Tuomisto.

Saarioinen on mieluisin merkki

Saarioinen tunnetaan äitien tekemästä, hyvänmakuisesta ruuasta. Viime vuonna Saarioisten brändi vahvistui entisestään, sillä valtakunnallisessa imagotutkimuksessa Saarioinen oli toimialansa mieluisin merkki.

Tutkimuksen mukaan Saarioisiin liitetään vahvimmin ominaisuudet luotettava merkki tai valmistaja, hyvä tuotevalikoima, perinteisyys ja laadukkaat tuotteet.

– Myös Saarioisten mainonta koetaan edellisvuosien tapaan kiinnostavimmaksi, iloitsee markkinointijohtaja **Ritva Mäenpää**.

Tunteita herättävää mainontaa

Saarioisten loppuvuonna 2011 TV:ssä nähtyjen dokumentaaristen mainosfilmien ideana oli palata Saarioisten juurille eli äitien maailmaan ja Saarioisten perusarvoihin.

– Imagofilmissä äidit kertoivat arjestaan ja äitiydestään. Halusimme palata aitoon äiti-maailmaan, josta meidät tunnetaan. Kampanjan tavoitteena oli vahvistaa Saarioisten mielikuvaa hyvän ruuan tekijänä, kertoo Mäenpää.

Saarioisen tunteisiin vetoavat mainosfilmit voittivat Kuukauden Parhaat Sekunnit -kilpailun marraskuussa. Kuukauden Parhaat Sekunnit on MTV3:n, Subin ja Mainostoimistojen liiton yhteinen mainoskilpailu, jossa palkitaan ajankohtaista tv-mainontaa.

Saarioinen on äitien tekemää ruokaa

Saarioinen toi alkuvuodesta 2011 valmisruokamarkkinoille aivan uudenlaisen ateriasarjan aitoja, alkuperäisiä makuja maailmalta.

– Saarioinen on tunnettu perinteisistä ruuista. Nyt tarjoamme kuluttajille myös muiden maiden äitien perinneruokia valmiina aterioina, jotka ovat tyyppisiä, siikäläisiä ruokia. Matkustaminen ja uusiin kulttuureihin tutustuminen on yleistynyt, minkä vuoksi etniset ruuat kiinnostavat ja maistuvat, sanoo Mäenpää.

Toukokuussa Saarioinen teki uuden aluevaltauksen lihavalmisteissa, kun markkinoille tuotiin paistovalmiit raakamakkarat, GrilliWurstit. Raakamakkarat eivät ole aiemmin kuuluneet yhtiön tuotevalikoimaan. GrilliWurstien myynti käynnistyi erinomaisesti, ja ne olivat selvästi viime kesän hittituote.

Viime syksynä Saarioinen kampanjoi myös E-kooditomuuden puolesta. Saarioisten suosikkilaatikat eivät sisällä lainkaan E-koodeja tai säilöntäaineita.

– Valmisruuan ympärillä käytiin viime vuonna vilkasta keskustelua. Halusimme E-koodikampanjan avulla osoittaa kuluttajille, että suosikkilaatikkomme ovat hyvää ja turvallista ruokaa.

Jatkossa Saarioinen-brändiin panostetaan etenkin uudella mainonnalla, jossa vastataan valmisruuan käytön esteisiin.

– Kuluttajilla on käsitys, että valmisruuat pitävät sisällään runsaasti lisäaineita, eivätkä siksi ole turvallisia syödä. Uusissa mainoskampanjoissamme pyritään kumoamaan näitä oston esteitä huumorin keinoin, selventää Mäenpää.

Jyväbroiler sai kasvot

Viime vuonna tuli kuluneeksi 20 vuotta siitä, kun Saarioisten Jyväbroiler tuotiin markkinoille.

Saarioinen oli alan ensimmäinen toimija broilerinlihan

tilakohtaisessa yksilöimisessä. Viime syyskuun alusta lähtien Saarioinen on ilmoittanut Jyväbroiler-pakkauksissaan tuotteen alkuperän sekä hiilijalanjäljen.

– Pakkauksissa oleva kuvallinen tarra kertoo, keneltä Saarioisten 13 sopimuskasvattajalta pakkauksessa oleva broilerinliha on peräisin. Kasvallinen kasvattaja lisää vastuullisuutta prosessissa.

Dronningholmilla makeita herkkuhetkiä

Dronningholm-hilloilla on oma paikkansa perheen yhteisissä herkuttelu- ja juhlahetkiissä.

Kaksi vuotta sitten tehtyjen tuotevaihdosten ja reseptiuudistusten jälkeen Saarioisten ja Dronningholmin hillot ovat entistä vahvemmin tuotemerkkinsä oloisia. Saarioinen on selkeämmin osa hyvää arkea, Dronningholm puolestaan makea nautinto juhlahetkiin.

– Dronningholm merkitsee ylellisyyttä, makeaa mielihyvää ja sitä oikeaa perinteistä hilloa. Tätä ajatusta veimme myös viime vuonna eteenpäin, kertoo Mäenpää.

Markkinoille uusi brändi

Saarioinen lanseeraa toukokuussa 2012 täysin uuden brändin. Eväs-brändin kaksi leipäkonseptia tuovat kylmänä syötäviin välipala- ja lounastuotteisiin laadukkaat, nykytarjonnasta aidoisti erottautuvat herkuttelumatut.

– Eväs on hyvin suomalainen ilmaisu, joka pitää sisällään paljon tunteisiin vetoavia, positiivisia mielikuvia. Evääksi valitaan sellaista, josta pidetään. Eväs on brändi, joka lupaa mielihyvää, Mäenpää toteaa lopuksi.

Saarioisten brändit olivat vuonna 2011 Saarioinen, Jyväbroiler, Dronningholm sekä Mamma Virossa.

Saarioisten dokumentaarisisissa mainosfilmeissä äidit kertoivat omin sanoin arjestaan ja elämästään, äitiydestään ja jokunen jo isoäitinä olemisesta.

Tuoteryhmäjohtamisella asiakastarpeita vastaavat valikoimat

Vuoden vaihteessa tapahtuneen organisaatiomuutoksen jälkeen Saarioinen siirtyi tuoteryhmäjohtamiseen. Jatkossa yhtiön valikoima jakautuu viiteen tuoteryhmään, jotka ovat valmisruoka, kala, liha, lihavalmisteet ja säilyvät tuotteet. Tuoteryhmäorganisaatio vastaa siitä, mitä tuotteita Saarioisten valikoimassa on.

Ennen organisaatiomuutosta eri tuoteryhmät vastasivat yhden tehtaan tuotteista joko vähittäiskauppa- tai HoReCa-sektorilla. Nyt yhteen tuoteryhmään, kuten valmisruoka, kuuluu sekä vähittäiskauppa että HoReCa-sektorien useita alatuoteryhmiä. Muutoksen myötä jokaisen tuoteryhmän kannattavuutta voidaan seurata nyt paremmin.

Saarioisten tuotevalikoimaa kehitetään myynnin kautta saadun asiakaspalautteen avulla.

Asiakkaiden näkemykset ja kokemukset otetaan huomioon niin tuotteita kehitettäessä kuin valikoimaa suunniteltaessakin.

Tuoteryhmäjohtamisen avulla päätöksenteko saatiin lähemmäksi asiakasta. Tämän seurauksena asiakkaille pystytään nyt tarjoamaan entistä paremmin heidän tarpeitaan vastaava tuotevalikoima.

Tuoteryhmäjohtaminen saatiin vauhdilla käyntiin

Saarioisten tuoteryhmäjohtamisen vuoden 2011 keskeisin toimenpide oli tuoteryhmästrategioiden laadinta. Uuden johtamismallin ansiosta kyettiin käynnistämään uusien tuoteryhmien kehittäminen nopealla aikataululla. Tästä hyvänä esimerkkinä ovat nopeasti syötävät tuotteet kuten voileivät. Yhtiössä aloitettiin myös Private Label -tuotteiden strategian suunnittelu.

Vuoden aikana toteutettiin tuotevalikoimaa koskeva nykytilan analyysi sekä kirjattiin tavoitteet ja keskeiset toimenpiteet jokaiselle alatuoteryhmälle.

Alkuvuodesta otettiin käyttöön tuoteryhmien uusi raportointimalli, jonka ansiosta tuoteryhmien ja alatuoteryhmien seuraaminen on nyt loogisempaa kuin aikaisemmin.

Haasteena mahdollisuuksien tunnistaminen

Saarioinen ei päässyt kuluneelle vuodelle asetettuihin tavoitteisiin kaikkien tuoteryhmiensä osalta. Syitä tähän olivat muun muassa Suomen lihamarkkinatilanne sekä kustannusten nousu, jota ei osattu ennustaa riittävän tarkasti.

Lihamarkkinoiden osalta tilanne näyttää kuitenkin paremmalta vuonna 2012. Isot pakkasvarastot Suomessa on sianlihan osalta saatu purettua, ja naudanlihan kasvava kysyntä jatkuu edelleen. Myös broilerinlihan kulutus kasvoi viime vuonna, ja sen ennustetaan kasvavan entisestään kuluvan vuoden aikana.

Valmisruuan tuoteryhmä jäi hieman tavoitteistaan. Valmisruokatuotantoa aiotaan tulevaisuudessa kehittää esimerkiksi tiivistämällä yhteistyötä yrityksen sisällä sekä tunnistamalla paremmin muuttuvan ympäristön haasteet ja mahdollisuudet.

Saarioinen myy ja markkinoi myös Apetit Kala Oy:n valmistamia kalajalosteita Suomen HoReCa-markkinoille. Vuonna 2008 aloitettu yhteistyö jatkui positiivisena, ja kalan tuoteryhmä pääsi sille asetettuihin tavoitteisiin.

Saarioisten laatikot ovat kuuluneet suomalaisten ruokapöytään jo yli 50 vuotta ja niitä myydään vuodessa yli 20 miljoonaa rasiaa. Laatikot on aina valmistettu samoista aidoista raaka-aineista kuin kotikeittiöissä. Suosikkilaatikoissa ei ole yhtään E-koodia, eikä niihin lisätä säilöntäaineita.

Tuotekehitys ennakoi markkinoiden tarpeet

Saarioinen Oy toi viime vuonna runsaasti uusia tuotteita niin vähittäiskauppa- kuin HoReCa-markkinoillekin. Vähittäiskauppaan tuotiin 26 uutta tuotetta ja HoReCa-sektorille 17 uutta tuotetta.

Myös koko Saarioisten Jyväbroiler-tuotevalikoima uudistettiin syysksi. Teollisuusmyyntiin kehitettiin erilaisia asiakaskohtaisia säilyviä tuotteita 23 kappaletta. Tämän lisäksi kehitettiin useita asiakaskohtaisia tuotteita liha- ja valmisruokiin.

– Kiivaana käynyt lisäainekeskustelu vaikutti tuotekehityksen toimintaan. Saarioisissa on lisäaineita käytetty aina maltillisesti ja harkiten. Osa tuotteistamme on ollut aina lisäaineettomia, kertoo tuotekehityksestä vastaava johtaja **Mirja Lonka**.

Keskustelu loi kuitenkin ikävän varjon koko valmisruuan ylle. Niinpä Saarioisissa luovuttiin kokonaan esimerkiksi natriumglutamaatin käytöstä kuluneena vuonna.

Uutuustuotteet saivat hyvän vastaanoton

Kaikki tuotekehitysohjelman mukaiset uutuustuotteet saatiin suunnitellusti markkinoille ja niille asetetuista myyntitavoitteista jäätiin ainoastaan pari prosenttia.

– Uudet tuotteemme otettiin innolla vastaan. Tavoitteenamme on kasvattaa jatkossakin uutuustuotteiden osuutta liikevaihdosta, sanoo Lonka.

Uusien tuotteiden osalta suurin tuotekehitystyö oli Makuterveiset maailmalta -sarjan kehittämisessä ja Jyväbroiler-tuotesarjan uudistamisessa.

– Suomalaisen suosikkipizza täytti alkuvuonna 30 vuotta, ja toimme juhluvuoden kunniaksi markkinoille uuden, tavallista reilumman Pizza Specialin, jonka myynti ylitti tavoitteensa.

Saarioinen luopui kokonaan natriumglutamaatin käytöstä vuonna 2011.

Laadukkaat paistovalmiit raakamakkarat eli uudet GrilliWurstit tuotiin markkinoille keväällä.

Ne edustivat makkaroiden luksusta ja toivat jo muualla maailmassa tuttuja trendejä suomalaisiin ruokapöytiin. Akateeminen kiuasseura valitsi Yrtti-Bratwurstin vuoden parhaaksi makkaraksi.

Vilkas kehittämisen vuosi

Koko viime vuoden jatkunut merkittävä asia oli uuden organisaatiomallin sisäänaajo.

– Myös toiminnan kehittäminen työllisti meitä koko vuoden. Positiivisella osaston sisäisellä ja toimintojen välisellä yhteistyöllä sekä yhdessä oppimalla vakautimme tekemiselle yhtenäisen suunnan, toteaa Lonka.

Viime vuoden ehdottomaksi kohokohdaksi nousi Saarioisten hallituksen päätös uuden tuotekehitys- ja asiakaskoulutustilan rakentamisesta Sahalahdelle. Investoinnin arvo on noin 3,5 miljoonaa euroa.

– Uusi tiloja suunniteltiin intensiivisesti alkuvuonna ja odotammekin malttamattomasti, että pääsemme hyödyntämään muun muassa uutta luovaa tilaa innovointiin.

Vuoden aikana myös teknologia- ja pakkauskehityksen integrointi tehokkaaksi osaksi tuotekehitystä edistyi. Uusi teknologiakehityspäällikkö ja pakkauskehittäjä perehtyivät alkuvuoden tehtäviinsä ja olivat jo syksyn

aikana tiiviisti toimijoina mukana erilaisissa teknologia- ja pakkauskehitysprojekteissa.

– Käynnistimme myös valmisruokaa, lihaa ja lihavalmisteita sekä säilyviä tuotteita koskevat tuotekehitystiimit tuotekehityspäälliköiden johdolla. Nyt kaikki valmisruokien tuotekehittäjämme kokoontuvat joka toinen kuukausi yhteen vaihtamaan ajatuksia ja kokemuksia sekä hankkimaan uutta osaamista yhdessä, kertoo Lonka.

Enemmän uutuustuotteita

Tulevan vuoden tärkeimpiä haasteita on saada tuotekehitysohjelman mukaiset uutuustuotteet suunnitellussa aikataulussa markkinoille. Uusia tuotteita tuodaan markkinoille selkeästi edellisvuotta enemmän.

– Toimintaa kehitetään uudistetun Idea-tuoteprosessin puitteissa yhteistyössä Asiakkuus- ja markkinointi -toiminnon kanssa. Projektinhallintaohjelmisto tullaan ottamaan alkuvuodesta käyttöön helpottamaan ja tukemaan tuotekehitysprojektien seuranta, valottaa Lonka.

– Voimme pitää jatkossa myös yhteiset koulutuspäivät uusissa tiloissa. Koulutuskeittiö mahdollistaa nykyistä paremmin esimerkiksi erilaiset raaka-aine-esittelyt ja tarvittaessa vaikkapa kokkaamisen yhdessä.

Tehokkuus ja laatu ovat tuotannossa tasapainossa

Tehokkaampi toiminta auttaa Saarioinen Oy:tä tuottamaan enemmän hyötyä asiakkaalle.

Tuotannosta ja laadunohjauksesta vastaavan johtaja Kari Tupelin mukaan täyryhtiörakenteen purkamisen myötä yhtiössä olevaa osaamista pystytään hyödyntämään entistä helpommin ja keskitetymin eri yksiköiden välillä.

– Tämä lisää tuotannon tehokkuutta. Kynnys parhaiden käytäntöjen viemiseen ja jalkauttamiseen kentälle on matalampi, hän sanoo.

Asiakkaan tarve ohjaa toimintaa

Asiakasnäkökulma huomioidaan Saarioisten tuotannonohjauksessa vahvasti. Lisähyötyä on lähdetty tavoittelemaan esimerkiksi lisäämällä valmistuseriä, mikä pienentää asiakkaan hävikkiriskiä.

– Lisäämällä valittujen tuotteiden tuotantoeriä pystymme tarjoamaan asiakkaalle enemmän käyttöpäiviä. Saavuttaaksemme tämän lisähyödyn asiakkaillemme, olemme lyhentäneet tietoisesti valittujen tuotteiden tuotantosarjoja. Tämä kasvattaa luonnollisesti myös tuottavuuskehitysvaadetta, mutta koemme, että asiakkaan etu on tässä tärkein, Tupeli kertoo.

– Päiväyslupausten toteutumista seurataan seuranta- ja raportointityökalujen avulla. Uudistetulla toimintamallilla tuotanto on päässyt strategian mukaisesti lähemmäksi asiakasta. Asiakastytyväisyys on tämän myötä kasvanut.

Laajennuksella lisäkapasiteettia Valkeakoskelle

Tuotannon merkittävimpiin investointeihin kuului vuonna 2011 loppuunsaatettu Valkeakosken lihavalmistetehtaan saneeraus ja laajennus. Suurella korjaushankkeella tehostettiin tehtaan toimintoja, lisättiin sen kapasiteettia ja parannettiin hygieniaratkaisuja. Investoinnin arvo oli noin seitsemän miljoonaa euroa.

– Uudistuksen myötä Valkeakosken lihavalmistetehtaan tilat modernisoitiin. Vaikka suurille perusparannustöille ei ole tulevina vuosina tarvetta, tuotantotilojen kehitys ja käytön optimointi on työtä, jota teemme tietenkin jatkuvasti, Tupeli toteaa.

Vuonna 2011 Jyväskylän teurastamolla huomattiin virhe teurasjätteen käsittelyssä. Tupeli sanoo, että asiaan reagoitiin asianmukaisella vakavuudella.

– Tapahtuneet virheet korjattiin välittömästi ja valvontaa on tehostettu niin, että virheiden mahdollisuus on nyt minimoitu, hän toteaa.

Jatkuva kehitystyö pitää tuotannon tehokkaana

Vuodelta 2012 Kari Tupeli odottaa edelleen vahvaa, jatkuvaa perustyötä tuotannon tärkeiden osa-alueiden, kuten tuottavuuskehityksen ja tuotannonohjauksen, joustavuuden, laadunhallinnan sekä verkostoitumisen kehittämisessä.

– Käynnistämme vuoden 2012 aikana tuotannonohjausjärjestelmän uudistamishankkeen, joka valmistuttuaan parantaa entisestään tuotannon tehokkuutta, joustavuutta ja asiakastytyväisyyttä. Projekti kestää vuoden 2014 saakka, hän kertoo.

Myös verkostoituminen ja uudet kumppanit ovat jatkuvasti osa tuotannon toimintaa. Tupeli toteaa, että tehokkuusvaateiden noustessa vuosi vuodelta, on investointikohteet harkittava tarkkaan laadukkaan, eettisen ja kilpailukykyisen ruuan tuottamiseksi.

– Yhteistyökumppanit ja alihankkijat yhdessä korkeatasoisen laadunhallinnan kanssa ovat tärkeä osa tehokasta ja asiakkaiden tarpeita vastaavaa tuotantoa nyt ja tulevaisuudessa, hän summaa.

”Lyhentämällä tuotantosarjoja tarjoamme asiakkaille enemmän käyttöpäiviä.”

Logistiikka ja tekniikka tehostivat toimintaa

Saarioisten Logistiikka ja tekniikka -toimintoon kuuluvat bankinta, toimitus ja tekninen osasto. Toiminnon tärkeimpiä tapahtumia vuonna 2011 olivat Valkeakosken keskuslähettämön ylösajo, Valkeakosken tehtaan investoinnin toteutus ja Sahalahden tehtaan siirtyminen maakaasutun.

SAARIOINEN

Johtaja Olavi Virtanen kertoo, että tytäryhtiörakenteen purkaminen ja toimintojen uudelleen organisoiminen ovat helpottaneet yhtenäisen hankintastrategian kehittämistä ja hankintakategoriatyön käynnistämistä.

– Teemme tiivistä yhteistyötä oston, tuotekehityksen ja tuotannon kanssa ylläpitääksemme tuotteidemme laatua ja hyvää makua. Ostojen hallinta kategorioittain on helpottunut yhdistymisen myötä. Uskomme, että tällä systematiikalla saavutamme myös säästöjä hankinnoissa, hän sanoo.

Keräilyn keskittämistä etuja

Saarioisten vähittäiskauppatuotteiden keruu siirtyi pääosin vuoden 2011 aikana Valkeakosken keskuslähettämöön. Aiemmin tuotteet kerättiin eri paikkakunnilla. Muutos tukee Saarioisten asiakaslähtöistä strategiaa.

– Kehitämme logistiikkaratkaisujamme yhteistyössä asiakkaidemme kanssa. Vähittäiskaupan keräilyn keskittäminen yhteen paikkaan antaa tähän paremmat edellytykset, Virtanen summaa.

– Keräilyn keskittäminen tehostaa toimintaamme. Myös ympäristöpäästöt vähenevät merkittävästi. Keskuslähettämön ylösajo on tehty asiakaslähtöisesti vaiheittain edeten ja sen ansiosta toimitusvarmuus on säilynyt koko ajan hyvällä tasolla.

Hän kertoo keskuslähettämöhankkeen olleen useiden vuosien suuri ponnistus. Nyt laitos toimii suunnitellulla kapasiteetilla.

– Suuri kiitos kuuluu keskuslähettämön henkilökunnalle. Heidän tekemänsä sitkeä työ on ollut ylösajossa avaintekijä, Virtanen kiittelee.

Valkeakoskella investoitiin tuottavuuteen ja tuoteturvallisuuteen

Valkeakosken tehtaalta puolestaan tehtiin muutoksia ja laajennuksia tuotannon tiloissa. Investoinnilla saatiin parannettua entisestään lihatehtaan tuoteturvallisuutta, työturvallisuutta ja tuottavuutta.

Valkeakoskelle rakennettiin myös uudet korjaamotilat. Näin kunnossapito-osasto pystyy palvelemaan tuotannon tarpeita paremmin tuotannon häiriintymättä omissa keskitetyissä tiloissaan.

– Hankkeen läpivienti useassa vaiheessa tuotannon kärsimättä vaati joustavaa yhteistyötä oman henkilökunnan sekä urakoitsijoiden ja laitetoimittajien kesken. Tässä onnistuttiin Valkeakoskella hyvin, Virtanen sanoo.

Sahalahdelle uusi energiamuoto ja tuotekehitystilat

Lokakuussa 2011 Sahalahden tehtaan höyryn- ja lämmöntuotannon energialähteeksi otettiin maakaasu. Sillä korvattiin aiemmin energianlähteenä ollut raskas polttoöljy.

Maakaasua on toivottu Sahalahden jo vuosikymmenten ajan. Nyt hanke on saatettu päätökseen yhteistyössä Gasum Oy:n ja Kangasalan Lämpö Oy:n kanssa.

Myös tuotannossa käytetty nestekaasu korvataan kevään 2012 aikana turvallisemmalla maakaasulla. Maakaasu on öjy ympäristöystävällisempi ja nestekaasua turvallisempi vaihtoehto.

– Maakaasun käyttöönoton myötä tehtaan rikkipäästöt poistuivat lähes kokonaan ja CO₂-päästöt vähenivät noin 40 prosenttia eli yli 5 000 tonnia vuodessa. Uusi energianlähde säästää siis rahaa ja luontoa, Virtanen havainnollistaa saavutettuja hyötyjä.

Sahalahden tehtaalla tehtiin myös merkittävä, yli kolmen miljoonan euron investointipäätös uuden tuotekehitys- ja asiakaskoulutustilan rakentamisesta. Rakennustyöt aloitettiin syksyllä 2011.

Vuoden 2012 pääkehittämiskohteita

Hankinnassa merkittävimmät kehittämiskohteet vuonna 2012 ovat kategoriatyön jatkaminen sekä IT-hankkeiden loppuunsaattaminen ja käyttöönotto.

Valkeakosken keskuslähettämön ylösajon loppuunsaattaminen ja HoReCa-keräilyn keskittäminen Sahalahdelle tehostavat toimintaa ja parantavat edelleen asiakastytyvääisyyttä.

Vuoden 2012 aikana jatketaan myös Saarioisten kylmälaitoksen uudistamista Huittisissa. Uusi investointi tuo energiasäästöjä, pienentää tehtaan päästöjä sekä parantaa kemikaaliturvallisuutta. Lähivuosina investointeja tulevat vaatimaan myös Valkeakosken ja Jyväskylän tuotantolaitokset.

– Kaiken kaikkiaan vuosi 2011 oli logistiikan kannalta haastava, mutta antoisa vuosi. Uusi organisaatio toteutti sen, mitä oli luvattu, Olavi Virtanen summaa.

Osaavia ja sitoutuneita saarioislaisia

Yksi Saarioinen Oy:n strategisista tavoitteista on osaava ja sitoutunut henkilöstö. Henkilöstöpolitiikan työkaluina käytetään johtamista, koulutusta sekä erilaisia palkitsemismenetelmiä.

Saarioinen työllisti vuonna 2011 yli 2 000 työntekijää ympäri Suomea. Konsernin henkilöstörakenne on työntekijävaltainen: yli 80 prosenttia kaikista saarioislaisista tekee työtä tuotantoprosessissa.

– Saarioisten henkilökunnasta lähes 60 prosenttia on naisia. Keski-verta saarioislainen on tällä hetkellä 42-vuotias ja ollut konsernin palveluksessa 14 vuotta. Toimenkuvat vaihtelevat elintarvikkeiden tuotannon työntekijöistä muun muassa kehittämisen, markkinoinnin, talouden ja logistiikan ammattilaisiin, henkilöstöstä vastaava johtaja Tero Tuomiemi avaa yhtiön henkilöstölujuja.

Saarioislaiset suosittelisivat työnantajaansa

Saarioisten henkilöstötyön vuoden 2011 näkyvimpiä toimenpiteitä oli koko henkilöstöä koskevan tutkimuksen toteuttaminen, jolla haettiin henkilöstötyön kehittämiskohteita vuodelle 2012.

– Tutkimuksen toteutus onnistui hyvin: vastausprosentti oli noin 80. Yksittäisistä vastauksista ilahduttavimpia olivat henkilöstön sitoutuneisuus sekä työpaikan arvostus. Yli 90 prosenttia vastanneista suosittelisi Saarioista työpaikkana ulkopuolisille, kertoo Tuomiemi.

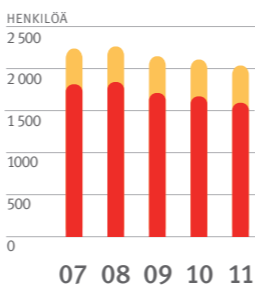
Vuoden aikana tehtiin myös paljon työtä edellisvuoden suuren organisaatiomuutoksen tukemisessa.

– Organisaatiomuutoksen tukeminen sekä yhtenäisen työsuhteiden laadinta olivat vuoden 2011 päätavoitteita. Tavoitteissa onnistuttiin suhteellisen hyvin: ohjeistuksen yhtenäistämistä jatketaan myös vuonna 2012.

Tutkimustulokset viedään käytäntöön

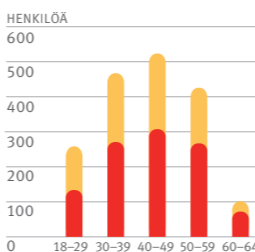
Tulevan vuoden tavoitteisiin kuuluu edellisenä vuonna saatujen tietojen ja tutkimustulosten hyödyntäminen sekä niiden vieminen käytäntöön. Vuonna 2012 keskitytään erityisesti esimiestyön kehittämiseen henkilöstötutkimuksesta esille nousseiden seikkojen osalta.

Henkilöstömäärä

● Toimihenkilöt
● Työntekijät

Henkilöstön sukupuoli- ja ikärakenne 2011

● Mies
● Nainen

Sukupuolijakauma

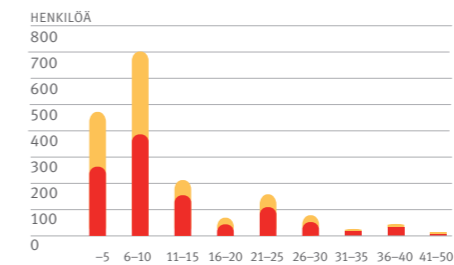
● Naisia ..... 59,4 %
● Miehiä ..... 40,6 %

Henkilöstömäärä paikkakunnittain 2011

● Sahalahti 741
● Valkeakoski (tehdas) 362
● Jyväskylä 258
● Huittinen 222
● Valkeakoski (keskuslähettämö) 146
● Tampere, Helsinki, Vantaa, aluemyynti 160
● Ulkomaat (Viro) 139

Palvelusvuodet keskimäärin

● Mies
● Nainen

– Henkilöstön työkyvyn johtaminen ja sairauspoissaolojen sekä -kustannusten pienentäminen tätä kautta ovat merkittäviä kehittämiskohteita. Työsuojelutyön osalta suunnitteilla on tietojärjestelmähankinta tukemaan turvallisuusjohtamista, Tuomiemi sanoo.

Osaava henkilöstö tuo hyötyä asiakkaalle

Saarioisten henkilöstötyön kokonaistavoite on osaava ja sitoutunut henkilöstö. Henkilöstötoiminnossa tehdään pitkäjänteistä työtä työntekijöiden osaamisen kehittämiseksi, työympäristön parantamiseksi sekä esimiestyön tukemiseksi.

– Kaikkien näiden tekijöiden kehitys on tärkeää, sillä osaava ja sitoutunut henkilökunta näkyy hyötynä asiakkaalle toimintamme joka kohdassa: laadukkaiden ja turvallisten tuotteiden valmistamisena, yhteistyökykyä asiakkaiden suuntaan sekä hyvänä asiakaspalveluna kuluttajille, Tuomiemi toteaa.

Hän arvioi, että tulevaisuuden osaajien rekrytointi ja sitouttaminen Saarioisiin on haaste, joka vaatii jatkuvaa kehitystyötä.

– Näihin haasteisiin vastataan esimerkiksi johtamisen kehittämisellä, systemaattisella osaamisen kehittämisellä sekä strategiaa ja yrityskulttuuria vahvistavalla palkitsemisella. Jatkamme myös työntekijöidemme ammatillista kouluttamista, josta meillä on talossa jo pitkät perinteet, Tuomiemi lisää.

Saarioinen panostaa työntekijöiden koulutukseen

Työntekijöiden ammatillinen osaaminen on ollut Saarioisilla keskeinen osaamisen kehittämisen painopiste jo vuosien ajan. Yhtiössä onkin systemaattisesti panostettu tutkintopohjaiseen koulutukseen.

Vaikka elintarviketeollisuus työllistää Suomessa kolmanneksi eniten kaikista teollisuudenaloista, on osaavan ja sitoutuneen henkilöstön löytäminen aina haaste. Siksi Saarioinen haluaa kouluttaa motivoituneita työntekijöitä ja auttaa oman osaamisalueen löytämisessä alalla.

Elintarvikealan tutkintoihin tähtäävää oppisopimuskoulutusta, elintarvikealan perus- ja ammattikoulutusta, on Saarioisilla järjestetty säännöllisesti jo vuodesta 2000 lähtien. Vuoden 2011 aikana valmistui Valkeakoskella 11 elintarvikealan ammattilaista ja tänä vuonna Huittisista valmistuu 12 henkilöä. Kaiken kaikkiaan viimeisen kymmenen vuoden aikana lähes sata saarioislaisista on suorittanut yhtiössä järjestetyn perustutkinnon, ammattitutkinnon tai erikoisammattitutkinnon.

Ammatillisen koulutuksen tavoitteina Saarioisilla on perusosaamisen vahvistaminen, moniosaamisen lisääminen ja oppien soveltaminen käytäntöön. Saarioisilla suoritetaan jatkuvasti sekä elintarvike- että liha-alan perus-, ammatti- ja erikoisammattitutkintoja. Lisäksi yhtiössä on käynnissä vuonna 2010 alkanut ja syksyllä 2012 päättyvä oma eMBA-koulutus, johon osallistuu 22 henkilöä.

Saarioinen kantaa vastuunsa ympäristöstä kehittämällä tuotanto- toimintaansa jatkuvasti vähemmän ympäristöä kuormittavaksi. Yhtiön ympäristötyön painopistealueita ovat energia- ja materiaali- tehokkuus. Materiaalitehokkuutta mitataan seuraamalla veden käyttöä, jäteveden laatua ja kaatopaikalle toimitetun jätteen määrää.

Energia- ja materiaalitehokkuus ympäristön kannalta avainasemassa

Saarioinen tehosti energiankäyttöään

Viime vuoden kesäkuussa Inspecta Sertifiointi Oy myönsi Saarioisten toimintajärjestelmälle ympäristö- ja laatusertifikaatin. Sertifikaatit varmentavat, että toimintajärjestelmä täyttää laatustandardin SFS-EN ISO 9001:2000 ja ympäristöstandardin SFS-EN ISO 14001:2004 vaatimukset. Alkuperäinen ympäristösertifikaatti myönnettiin 15.12.2003.

Vuonna 2011 Saarioinen otti käyttöön myös sähköisen järjestelmän, jonne on keskitetty kaikki yhtiön ympäristömittaritiedot. Osa tiedoista siirtyy järjestelmään sähköisesti reaaliajassa, mikä parantaa kulutusseuranta- ta ja mahdollistaa nopean reagoinnin poikkeustilanteissa.

Jokaisella Saarioisten tuotantolaitoksella on ympäristöohjelma, jossa on määritelty laitoskohtaiset ympäristövaikutusten vähentämistavoitteet aina kolmeksi vuodeksi kerrallaan.

Kokonaisenergiankulutus laskussa

Saarioinen osallistuu elinkeinoelämän energiatehokkuussopimusjärjestelmään, jossa tavoitteena on tehostaa energian käyttöä yhdeksän prosenttia vuoden 2005 tasosta vuoteen 2016 mennessä. Energiantehostamistavoitteesta, joka on 15 000 MWh, on saavutettu jo noin 50 prosenttia.

Vuonna 2011 valmistuneiden energia-analysien avulla on löydetty uusia mahdollisia energiansäästökohteita yhteensä 42 kappaletta. Koh-

Saarioisten Sahalahden tehtaan lämmöntuotanto siirtyi maankaasun käyttöön syksyllä 2011.

teiden säästöpotentiaali on noin 18 000 MWh. Energia-analysit kattoivat kaikki yhtiön tuotantolaitokset ja keskuslähettämön Suomessa. Analyseissä esitettyjen säästötoimenpiteiden mahdollisesta toteuttamisesta päätetään vuoden 2012 aikana.

Saarioisten Sahalahden tuotantolaitoksen lämmöntuotantoon käytetty polttoöljy ja nestekaasu on korvattu vuoden 2011 syksystä alkaen maakaasulla. Maakaasuun siirtymisen ansiosta laitoksen hiilidioksidi- ja rikkipäästöt tulevat vähentymään huomattavasti.

Energiankäytön osalta kehitys oli positiivista. Tuotantolaitosten kokonaisenergiankulutus laski noin 6 000 MWh vuonna 2011 vuoteen 2010 verrattuna ja suhteellinen energiankulutus laski kolme prosenttia.

Materiaali hyötykäytetään tehokkaasti

Vuonna 2011 kokonaisvedenkulutus laski 10 000 m³ ja suhteellinen vedenkulutus pysyi vuoden 2010 tasolla.

Vuonna 2011 jäteveden päämittarina oleva biologinen hapenkulutus (BHK) nousi 40 tonnia vuoteen 2010 verrattuna. Jätevesien käsittelyyn on panostettu erityisesti Sahalahdella, jossa viime vuoden aikana otettiin käyttöön uusi jäteveden esikäsittelylaitos. Sahalahden tuotantolaitoksen esikäsittellyt jätevedet on johdettu siirtoviemäriä pitkin Tampereelle puhdistettavaksi tammikuusta 2011 alkaen.

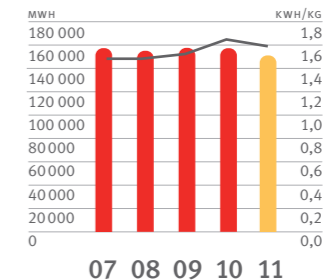
Kaikki Saarioisilla syntyvä jäte lajitellaan, ja yli 90 prosenttia jätteistä toimitetaan hyötykäyttöön. Lajiteltavia jakeita ovat muun muassa pahvi ja paperit, erilaiset metallit, biojätteet ja muovit.

Materiaalihyötykäyttöön kelpaamaton epäpuhdas pahvi ja muovi hyödynnetään energiana. Biojätteet joko kompostoidaan tai toimitetaan bio- kaasulaitokseen. Kaatopaikalle päätyy muun muassa märkä ja biojätettä sisältävä materiaali, jolle ei vielä tällä hetkellä löydy hyötykäyttökohdetta.

Pitkään jatkunut hyvä, aleneva kehitys kaatopaikkajätteen määrässä ei jatkunut vuonna 2011, sillä hyötykäyttöön kelpaamatonta jätettä toimitettiin kaatopaikalle noin 50 tonnia enemmän kuin vuonna 2010. Kaatopaikkajätteen suhteellinen määrä kasvoi samana ajanjaksona kahdeksan prosenttia.

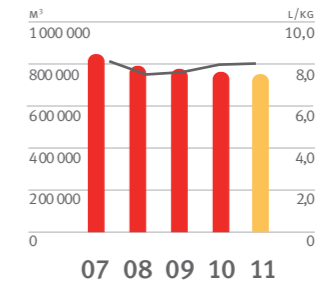
Kaikki Saarioisten käyttämät pakkausmateriaalit voidaan joko kierrättää tai hyödyntää energiana. Muovikalvot ja -pakkaukset soveltuvat energiajätteeksi, ja materiaaleista voidaan kierrättää kartonki, lasi sekä metalli mukaan lukien alumiini-vaat.

Energiankulutus

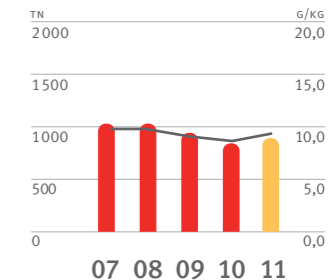
■ Kokonaiskulutus MWh
■ Suhteellinen kulutus kWh/kg

Vedenkulutus

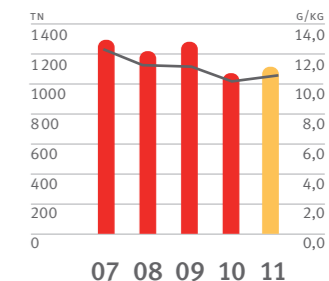
■ Kokonaiskulutus m³
■ Suhteellinen kulutus l/kg

Kaatopaikkajäte

■ Kokonaismäärä tn
■ Suhteellinen määrä g/kg

Jätevedenkuormitus BHK,

■ Kokonaismäärä tn
■ Suhteellinen määrä g/kg

Vastuullisuus on Saarioisille tärkeä arvo

Jyväbroiler on edelläkävijä jäljitettävyydessä ja hiilijalanjäljen mittaamisessa

Saarioinen kantaa vastuunsa tuotantoketjusta niin ympäristön kuin eläintenkin kannalta. Sen puolesta puhuvat muun muassa tuotantoeläinten hyvinvointi, tuotteiden jäljitettävyyys ja hiilijalanjälkilaskelmat. Viime vuonna 20 vuotta täyttänyt Saarioisten Jyväbroiler on vastuullisuuden edelläkävijä.

Kuluttajat ovat nykyisin yhä enemmän kiinnostuneita siitä, mitä he suuhunsa laittavat ja mistä raaka-aineet ovat peräisin. Puhdas, lähellä tuotettu ruoka koetaan turvalliseksi.

Saarioinen oli alan ensimmäinen toimija broilerinlihan tilakohtaisessa yksilöimisessä. Viime syyskuun alusta lähtien Saarioinen on ilmoittanut Jyväbroiler-pakkauksissaan tuotteen alkuperän.

Pakkauksissa oleva kuvallinen tarra kertoo, keneltä Saarioisten 13 sopimuskasvattajalta pakkauksessa oleva broilerinliha on peräisin. Kaikki Jyväbroilerit kasvatetaan sopimustuotantotiloilla lähellä Saarioisten tuotantolaitosta. Kasvallinen kasvattaja lisää vastuullisuutta prosessissa.

Jyväbroilerin hiilijalanjälki huomioi päästöt pellolta varastoon

Jyväbroiler-tuoteperhe on edelläkävijä myös hiilijalanjäljen mittaamisessa. Hiilijalanjälki kertoo, minkä verran Jyväbroiler-tuotteen tuotantoketju kuormittaa ilmastoa.

Hiilijalanjäljen avulla Saarioinen voi mitata ja kehittää toimintansa tehokkuutta ilmaston kannalta ja huomioida myös alkutuotannon vaikutukset. Jyväbroilerin hiilijalanjälki huomioi päästöt pellolta aina kaupan varastoon asti.

Jyväbroilerin hiilijalanjälki laskettiin kansainvälisen standardointijärjestön ISO:n antamien elinkaariarvioinnin standardien mukaan. Saarioinen käyttää merkinnässä Raision tuotteista tuttua CO₂e -merkkiä.

Jyväbroilerin hiilijalanjälki on 325 g CO₂e /100 g tuotetta. CO₂e eli hiilidioksidiekvivalentti kuvaa kasvihuonekaasujen yhteenlaskettua ilmastoa lämmittävää vaikutusta.

Jyväbroilerin hiilijalanjälki on pieni ja ympäristövaikutus kokonaisuudessaan vähäinen. Esimerkiksi naudanlihan hiilijalanjälki on noin kolminkertainen verrattuna Saarioisten Jyväbroilerin hiilijalanjälkeen.

Hiilijalanjäljen pienentämiseen vaikutetaan monella tapaa

Valtaosa Jyväbroilerin hiilijalanjäljestä tulee rehuista ja viljasta. Seuraavaksi eniten jälkeä kasvattavat lannan käsittely sekä energia ja kuljetukset.

Lähes kolme neljäsosaa Saarioisten broilerikasvattamojen lämmitysenergiasta tuotetaan uusiutuvilla energialähteillä kuten puulla ja turpeella. Hiilijalanjälki onkin tämän vuoksi noin 20 prosenttia pienempi kuin 1990-luvulla.

Osa broilerinlannasta hyödynnetään maanviljelyksessä tilojen omilla ja lähialueilla sijaitsevilla pelloilla ja osa jalostetaan edelleen käytettäväksi lannoitteena, mikä vähentää väkilannoitteen tarvetta sekä kasvihuonepäästöjä.

Myös lyhyet kuljetusetäisyydet pienentävät omalta osaltaan ilmastopäästöjä. Kasvattamot sijaitsevat lähellä tuotantolaitosta, joten kuljetusten ympäristövaikutukset ovat minimaalisia.

Saarioinen haluaa tarjota kuluttajille tietoa tuotteidensa elinkaaren aikaisista ympäristövaikutuksista valintojen perustaksi ja panostaa ympäristövaikutusten vähentämiseen.

Kaikkien Saarioisten sopimuskasvattajien tilat sijaitsevat keskimäärin 20 kilometrin säteellä Sahalahden tuotantolaitoksesta.

Jyväbroilerin kasvattajat ovat:

Elkelän tila, Kangasala
Raija ja Reijo Alanen

Rönnvikin tila, Pälkäne
Kalle Rönni

Hakulisen tila, Kangasala
Pirjo ja Pertti Hakulinen

Pirttiniemen tila,
Mänttä-Vilppula
Tuija ja Markku Seppälä

Suurimäen tila, Kangasala
Anna ja Janne Hampaala

Siukolan tila, Pälkäne
Marja Siukola-Wahe

Laurilan tila, Kangasala
Auli ja Petri Laurila

Toukolan tila, Kangasala
Virve ja Juha-Pekka Toukola

Mäkijärven tila, Kangasala
Pirjo ja Juhani Mäkijärvi

Peltolan tila, Kangasala
Riku-Sippo Uotila

Parvelan tila, Kangasala
Heikki Parvela

Välikosken tila, Mänttä-Vilppula
Helena ja Markku Välikoski

Kunnin tila, Kangasala
Annele ja Erkki Mäkijärvi

Mamma-tuotemerkki menestyy

Raplan tehdas vakiinnutti tuotevalikoimansa

Vuosi 2011 oli Saarioinen Eesti OÜ:lle kasvun vuosi. Raplassa sijaitsevan valmisruokatehtaan volyymit nousivat ja tuotevalikoiman asema saatiin vakautettua. Viron, Latvian, Liettuan ja Suomen markkinoille valmistettiin yhteensä yli 2,3 miljoonaa kiloa ruokaa.

Viron tehtaan toimitusjohtaja **Märt Vilbaum** on tyytyväinen vuoden 2011 aikana saavutettuun myynnin kehitykseen.

– Mamma-tuotteiden myynti Virossa kasvoi 37 prosenttia, ja markkinaosuutemme oli 41 prosenttia. Monissa tuoteryhmissä olimme selkeä markkinajohtaja. Syksyllä toimimme ensimmäisenä valmisruokaa valmistavana yrityksenä Viron markkinoille E-koodittoman, lapsille suunnatun tuotesarjan, joka sai

kuluttajilta todella hyvän vastaanoton, Vilbaum kertoo.

– Mamma-tuotemerkin ja uudistetun tuotevalikoimamme vakautettua asemansa kuluttajien keskuudessa nostimme vuonna 2011 tavoitteeksemme tuotantovolyymien kasvattamisen.

Viennissä vahvaa kasvua

Viron yli 6 000 m² tehtaassa on yli 130 työntekijää. Tehtaalla valmistetaan muun muassa keittoja, annosruokia, salaatteja, ohukaisia, voileipiä ja muita valmisruokia.

– Viron tehtaan kokonaistuotantomäärä kasvoi 51 prosenttia vuodesta 2010. Viennin osuus tuotannosta oli yli 40 prosenttia. Vienti Suomen HoReCa-markkinoille kasvoi yli kaksinkertaiseksi, Vilbaum sanoo.

– Hyvän kehityksen perusta oli onnistunut yhteistyö Saarioinen Eesti OÜ:n ja Saarioinen Oy:n välillä, muun muassa tuotekehityksessä sekä laatu- ja ostotoiminnassa.

Viron tehtaan tuottavuus kasvoi 35 prosenttia edelliseen vuoteen nähden, millä on myös merkittävä osuus kannattavuuden paranemisessa.

Private label -yhteistyöstä luovuttiin

Kaikkissa Baltian maissa toimivan Rimi-ketjun private label -tuotteiden kehittämiseen ja markkinointiin panostettiin kuluneella kaudella.

Valmiskeitoille ja -aterioille ei ollut kuitenkaan riittävää kysyntää Latvian ja Liettuan markkinoilla, mistä johtuen private label -yhteistyötä ei näiden tuotteiden kohdalla jatkettu.

Mamma-tuotteista muun muassa salaattit ja ohukaiset muodostavat edelleen merkittävän osan Latvian ja Liettuan viennistä.

Henkilöstö ja lisäkasvu tulevan vuoden haasteita

Hyvin edenneen kasvun Baltian markkinoilla odotetaan jatkuvan myös tulevaisuudessa.

– Vuoden 2012 päätavoite on myynnin kasvu ja ennen kaikkea läpimurron saavuttaminen Latviassa. Lisäksi näemme hyvät kasvumahdollisuudet Viron HoReCa-markkinoilla, Vilbaum kertoo.

Viron tehtaalla työskentelevät tuotannon avainhenkilöt on koulutettu emoyhtiössä Suomessa.

– Henkilöstön vaihtuvuus oli viime vuoden aikana meille haaste. Tavoitteemme onkin saada lisättyä henkilöstömme pysyvyyttä.

Saarioinen Eesti OÜ

- Tehdas vihittiin käyttöön vuonna 2009.
- Tehdas sijaitsee Raplassa, noin 50 kilometriä Tallinnasta etelään.
- Työntekijöitä tehtaalla oli tilikauden aikana keskimäärin 139 henkilöä.
- Tehtaan pinta-ala on 6 000 m².

Saarioinen Eesti OÜ:lle myönnettiin vuonna 2011 ISO 14000 -ympäristösertifikaatti.

Tavoitteellisuus ohjaa taloutta

Saarioinen Oy:n talouden ja tietohallinnon painopiste oli vuonna 2011 vahvasti organisaatiouudistuksen tuomien muutosten toteuttamisessa.

Saarioisten taloudesta ja tietohallinnosta vastaava johtaja **Heikki Hytönen** kertoo, että uudella organisaatiomallilla on saatu vähennettyä päällekkäistä työtä sekä tehostettua ja yhdenmukaistettua talouden prosesseja.

– Uusi organisaatiomalli on pienentänyt huomattavasti kirjanpidon ja kassahallinnon työmäärää. Tilinpäätösten lukumäärän väheneminen, kun seitsemästä yhtiöstä muodostettiin yksi yhtiö, on myös tieteenkin selkeyttänyt ja tehostanut toimintaa.

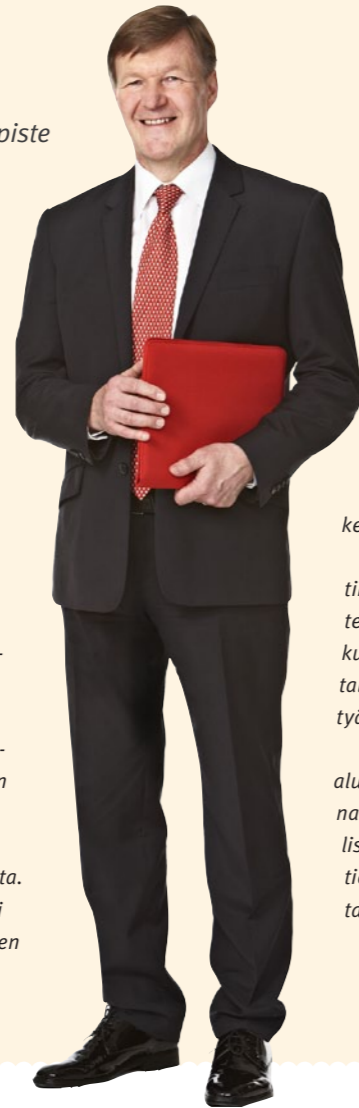
Uusi laskentamalli saatiin toimintakuntoon

Hytönen toteaa, että Talous ja tietohallinto -toiminnon vuoden 2011 selkeä päätavoite oli saada uuden organisaation mukainen johtamis- ja laskentamalli toimintakuntoon.

– Tämä onnistui kohtuullisen hyvin, vaikka joidenkin tietojärjestelmähankkeiden viivästyminen vaikeutti tavoitteen saavuttamista, hän arvioi.

Toinen keskeinen tavoite oli konsernin taloudesta ja rahoituksesta huolehtiminen sekä niihin liittyvä riskienhallinta.

Tietohallinnon osalta vuoden 2011 tärkein painopiste oli järjestelmien sopeuttaminen konsernirakenteen muutokseen

sekä aiemmin aloitettujen projektien eteenpäin vieminen.

Lisäksi tehtiin normaaleja ylläpitäviä toimenpiteitä ja perusparannustöitä.

Ennakoiminen apuna muutoksessa

Organisaatiouudistukseen varauduttiin ennalta tekemällä monenlaista pohjatyötä.

– Muutos on vaatinut paljon järjestelmä- ja raportointikehitystä, henkilöstön kouluttamista sekä taloudellisten rakenteiden uudelleenjärjestelyä. Työtä riittää vielä kuluvallekin vuodelle, jotta saamme eri paikkakuntien taloushallinnon prosessit ja toimintatavat yhtenäistettyä, Hytönen toteaa.

– Suuren muutoksen jälkeen vuoden 2012 painopistealueet keskittyvät vahvasti perusasioihin: konsernin kannattavuuden parantamista tukevaan toimintaan, oikeellisen taloudellisen tiedon tuottamiseen sekä toimiviin tietojärjestelmiin ja tietoliikennetkaisuun. Asetamme tavoitteet ja teemme lupaamamme, Hytönen tiivistää.

*Toimintakertomus ja
tilinpäätös 2011*

Saarioinen Oy:n hallituksen toimintakertomus 1.1.2011–31.12.2011

Olennaiset tapahtumat tilikaudella

Tilikauden alussa kuuden sulautuneen tytäryhtiön loppu-tilitysten mukaiset taseet yhdistettiin emoyhtiön kirjanpitoon 1.1.2011 alkaen. Syntynyt fuusiovoitto on kirjattu yhtiön tuloslaskelmaan satunnaisena tuottona. Sulautuminen oli merkitty kaupparekisteriin 31.12.2010. Konsernin kotimaan johtamisessa siirryttiin tytäryhtiömallista toiminto- ja tuoteryhmäjohtamiseen. Uuden organisaation ja toimintamallin sisäänajo sekä uudistuksen hyötyjen saavuttaminen olivat tilikauden keskeisiä tavoitteita.

Konsernin liikevaihto oli 334,5 miljoonaa euroa, jossa oli kasvua 2,4 prosenttia edellisestä vuodesta. Liikevaihdon kasvu ei vastannut vuodelle asetettua tavoitetta. Keskeinen syy oli kotimaan koko valmisruokamarkkinan hyvin vaatimaton kehitys. Saarioinen kuitenkin säilytti selkeän asemansa valmisruuan markkinajohtajana. Tuoteryhmistä lihan myynti kasvoi tilikauden aikana parhaiten.

Edellisellä tilikaudella alkanut lähettämötoiminnan automatisoinnin ohjausohjelmiston käyttöönotto jatkui erittäin suotuisasti. Lähettämötoiminnan kehittäminen jatkuu edelleen alkaneena vuonna.

Tilikauden aikana yhtiön johdon tietoon tuli Jyväskylän teurastamolla havaittu teurasjätteen virheellinen käsittely. Eviran tarkastuseläinlääkärin huomautuksen jälkeen toiminta oli korjattu määräysten mukaiseksi. Tilinpäätöstä laadittaessa poliisin tutkinta on meneillään eikä asian vuoksi ole tehty kirjauksia kirjanpitoon tai tilinpäätökseen. Yhtiö on tiedottanut asiasta syksyllä 2011 tiedotteella verkkosivuillaan.

Konsernin tulos rahoituserien jälkeen oli 5,5 miljoonaa euroa, mikä oli 8,4 miljoonaa euroa vähemmän kuin edellisellä vuonna. Kannattavuus jäi selvästi tilikauden tavoitteista, mihin oli useita syitä liikevaihdon vaatimattoman kehityksen

lisäksi. Keskeisten raaka-aineiden hinnat ja välilliset kustannukset nousivat voimakkaammin kuin myyntihintoihin saatiin korotuksia. Lisäksi henkilöstökustannukset kokonaisuudessaan nousivat henkilömäärän vähennyksestä huolimatta. Pääomakustannusten nousu jatkui, koska aiempien vuosien investointien kustannukset kohdistuivat tilikaudelle täysimääräisesti. Viron liiketoiminnan tulos oli edelleen tappiollinen, mutta edellistä vuotta parempi. Konsernin omavaraisuusaste ja maksuvalmius säilyivät hyvinä koko tilikauden ajan.

Konsernin taloudellista asemaa ja tulosta kuvaavat tunnusluvut on esitetty vuosikertomuksen alussa olevassa taulukossa.

Investoinnit

Konsernin nettoinvestoinnit olivat 17,7 miljoonaa euroa, mikä oli vuoden suunnitelman mukaisia poistoja pienempi summa. Merkittäviä investointeja kohdistui muun muassa Valkeakosken tehtaan lihavalmistus- ja kunnossapitotilojen laajennukseen ja kunnostukseen sekä Valkeakosken keskuslähettämön toiminnan tehostamiseen. Loppuvuonna 2011 aloitettiin uuden tuotekehitys- ja asiakaskoulutustilan rakentaminen Sahalahdelle.

Tutkimus- ja kehitystoiminta

Konserni panosti edelleen tuotantoprosessien ja uusien tuotteiden kehittämiseen. Oman kehittämisen ohella osallistuttiin alan kehityshankkeisiin. Toiminnan tehokkuuden parantamiseksi jatkettiin edelleen prosessimaisen toimintamallin kehittämistä.

Henkilöstö

Konsernin palveluksessa työskenteli vuonna 2011 keskimäärin 2028 henkilöä. Määrä oli 70 henkilöä vähemmän kuin vuonna 2010. Tilikauden lopussa henkilöstön määrä oli 1892 henkilöä, jossa oli 120 henkilön vähennys edelliseen vuoteen verrattuna. Lähetystoimintojen kehittyminen vähensi henkilötöiden tarvetta.

Konsernin organisaatiomuutokseen sisältyi laaja edellisellä tilikaudella alkanut tiedotus- ja koulutuskampanja, joka jatkui vuonna 2011. Työturvallisuuskorttikoulutusta ja eMBA-koulutusohjelmaa jatkettiin edelleen.

Ympäristö

Saarioisten ympäristöjärjestelmä täyttää standardin SFN-EN-ISO 14001:2004 vaatimukset. Kaikilla Saarioisten tuotantolaitoksilla on ympäristölainsäädännön edellyttämät ympäristöluvut toiminnoilleen.

Saarioinen Oy on liittynyt elinkeinoelämän energiatehokkuussopimusjärjestelmään, jossa energiakulutuksen tehostamistavoitteeksi on asetettu yhdeksän prosenttia vuosien 2008–2016 välisenä aikana. Sopimusjärjestelmässä mukanaolo edellyttää energiatehokkuuden huomioonottamista kaikissa toiminnoissa sekä muun muassa henkilökunnan koulutusta ja sisäistä viestintää. Energiankäytöstä ja siihen liittyvistä tehostamistoimista raportoidaan vuosittain energiatehokkuussopimuksen seurantajärjestelmään.

Riskit ja riskienhallinta

Saarioinen-konsernin riskienhallinnassa riskit luokitellaan neljään tasoon: strategiaan, operatiivisiin, rahoituksellisiin ja

vahinkoperusteisiin. Riskien merkittävyyden arvioinnissa on kiinnitetty huomiota riskin toteutumisen todennäköisyyteen ja vaikutuksen suuruuteen.

Strategiset riskit ovat konsernin päämäärien ja tavoitteiden saavuttamiseen liittyvää epävarmuutta. Näiden riskien hallinnasta vastaavat emoyhtiön hallitus ja toimitusjohtaja.

Operatiiviset riskit ovat liiketoimintaan ja vuosisuunnitelmien toteuttamiseen liittyviä liikeriskejä. Vastuu niiden hallinnasta on eri toimintojen johdolla. Toimintojen johtoryhmät arvioivat liikeriskejä ja niiden vaikutuksia. Merkittävimpiä operatiivisia riskejä ovat eläintauteihin liittyvät uhat, merkin imagoon negatiivisesti vaikuttavat tuoteriskit, kilpailutilanteen ja asiakaskunnan voimakkaan muuttumisen mahdolliset vaikutukset sekä keskeisten tietojärjestelmien käytön estävät virheet. Saarioinen-merkin imagoa ja asemaa on vahvistettu mainoskampanjoilla ja asiakkuuksien hallinnan kehittämisellä sekä muilla markkinointitoimenpiteillä. Tietohallinnon riskejä on pienennetty tietoriskikartoitusten perusteella tehdyillä parannuksilla ja tietojärjestelmähankkeisiin sisältyvillä riskianalyysillä.

Rahoitukselliset riskit liittyvät saataviin, korkoihin, valuuttoihin, hyödykehintoihin ja kassavirtaan. Sähkön hintariskiä vastaan on suojauduttu sähköjohdannaisopimuksilla, joiden toteutuksesta vastaa konsernin ostojohtaja. Muiden riskien hallinnasta vastaa rahoitusperiaatteiden mukaisesti konsernin taloudesta vastaava johtaja.

Vahinkoperusteiset riskit sisältävät omaisuus- ja henkilövahingot, joiden suojaksi on olemassa konsernin vakuutus käytännön mukaiset vakuutukset. Esine- ja keskeytysriskien sekä työturvallisuusriskien kartoitusta ja hallintaa on jatkettu yhteistyössä vakuutusyhtiöiden kanssa.

Tulevaisuuden näkymät

Vuodelta 2012 konsernissa odotetaan liikevaihdon tasapainoista kasvua ja kannattavuuden paranevan takaisin tyydyttävälle tasolle. Investointien ennakoidaan olevan hieman päättynyttä tilikautta pienemmät. Vakavaraisuuden ja rahoitusaseman odotetaan säilyvän vahvana.

Hallitus

Kuluneella tilikaudella yhtiön hallituksen puheenjohtajana toimi Kaisu Avotie sekä jäsenenä Leena Avotie, Maria Dieckmann 20.5.2011 alkaen, Heikki Hytönen, Ilkka Mäkelä, Janne Tuomisto 20.5.2011 alkaen ja Kari Tupeli. Yhtiön toimitusjohtajana on toiminut Ilkka Mäkelä.

Konsernituloslaskelma

1 000 euroa	Liite	1.1.–31.12.2011	1.1.–31.12.2010
LIKEVAIHTO	2.0	334 511	326 836
Valmisvarastojen muutos (lisäys+/vähennys-)		-20	-382
Liiketoiminnan muut tuotot	2.1	1 422	1 397
Materiaalit ja palvelut	2.2	-146 447	-136 707
Henkilöstökulut	2.3	-83 391	-81 120
Poistot ja arvonalentumiset	2.4	-18 678	-18 065
Liiketoiminnan muut kulut	2.5	-80 550	-76 699
LIKEVOITTO		6 847	15 260
Rahoitustuotot ja -kulut	2.6	-1 351	-1 350
VOITTO ENNEN SATUNNAISIA ERIÄ		5 496	13 910
Satunnaiset erät	2.7	-2 000	-4 000
VOITTO ENNEN TILINPÄÄTÖSSIIRTOJA JA VEROJA		3 496	9 910
Tuloverot	2.9	-376	-2 994
Vähemmistön osuus		-40	8
TILIKAUDEN VOITTO		3 080	6 924

Konsernitase

1 000 euroa	Liite	31.12.2011	31.12.2010
VASTAAVAA			
PYSYVÄT VASTAAVAT			
Aineettomat hyödykkeet	3.1	8 454	5 831
Aineelliset hyödykkeet	3.2	138 327	141 973
Sijoitukset	3.3		
Osuudet osakkuusyhtiöissä		388	413
Muut sijoitukset		837	731
Muut saamiset		1 042	1 169
Sijoitukset yhteensä		2 267	2 313
PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ		149 048	150 117
VAIHTUVAT VASTAAVAT			
Vaihto-omaisuus	3.4	24 381	22 915
Lyhytaikaiset saamiset	3.5	47 574	48 596
Rahoitusarvopaperit		2 333	2 460
Rahat ja pankkisaamiset		8 939	10 119
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ		83 227	84 090
VASTAAVAA YHTEENSÄ		232 275	234 207
VASTATTAVAA			
OMA PÄÄOMA	3.6		
Osakepääoma		8 961	8 961
Käyttöraho		115 838	113 450
Tilikauden voitto		3 080	6 924
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ		127 879	129 335
VÄHEMMISTÖOSUUS		1 330	1 290
VIERAS PÄÄOMA			
Laskennallinen verovelka	3.7	9 580	11 228
Pitkäaikainen vieras pääoma	3.8	41 706	46 725
Lyhytaikainen vieras pääoma	3.9	51 780	45 629
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ		103 066	103 582
VASTATTAVAA YHTEENSÄ		232 275	234 207

Konsernirahoituslaskelma

1 000 euroa	2011	2010
LIKETOIMINNAN RAHAVIRTA		
Voitto (tappio) ennen satunnaisia eriä	5 496	13 910
Oikaisut:		
Suunnitelman mukaiset poistot	18 619	17 948
Rahoitustuotot ja -kulut	1 351	1 350
Muut oikaisut	19	16
Rahavirta ennen käyttöpääoman muutosta	25 485	33 224
Käyttöpääoman muutos:		
Lyhytaikaiset korottomat liikesaamiset (lisäys-/vähennys+)	425	80
Vaihto-omaisuus (lisäys-/vähennys+)	-1 466	161
Lyhytaikaiset korottomat velat (lisäys+/vähennys-)	1	412
Liiketoiminnan rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja	24 445	33 877
Maksetut korot ja maksut	-1 943	-1 946
Saadut korot liiketoiminnasta	550	430
Maksetut välittömät verot	-1 351	-3 132
LIKETOIMINNAN RAHAVIRTA	21 701	29 229
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin	-17 655	-15 117
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden luovutustulot	40	101
Investoinnit muihin sijoituksiin	-81	-4
Lainasaamisten takaisinmaksut	103	44
Luovutustulot muista sijoituksista	0	79
Saadut korot investoinneista	67	71
Saadut osingot investoinneista	8	8
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-17 518	-14 818
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
Konsernirahoitus (lisäys+/vähennys-)	-1 199	-7 338
Pitkäaikaisten lainojen nostot	5 383	3 823
Pitkäaikaisten lainojen takaisinmaksut	-5 138	-4 700
Maksetut osingot ja muu voitonjako	-4 529	-4 529
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	-5 483	-12 744
Muuntoerot	-7	121
Rahavarojen muutos	-1 307	1 788
Rahavarat tilikauden alussa	12 579	10 791
RAHAVARAT TILIKAUDEN LOPUSSA	11 272	12 579

Emoyhtiön tuloslaskelma

1 000 euroa	Liite	1.1.–31.12.2011	1.1.–31.12.2010
LIKEVAIHTO	2.1	329 566	52 344
Valmisvarastojen muutos (lisäys+/vähennys-)		-20	196
Liiketoiminnan muut tuotot		1 419	1 224
Materiaalit ja palvelut	2.2	-145 260	-4 903
Henkilöstökulut	2.3	-81 497	-9 553
Poistot ja arvonalentumiset	2.4	-16 233	-693
Liiketoiminnan muut kulut	2.5	-80 501	-38 459
LIKEVOITTO		7 474	156
Rahoitustuotot ja -kulut	2.6	-1 747	1 881
VOITTO ENNEN SATUNNAISIA ERIÄ		5 727	2 037
Satunnaiset erät	2.7	25 922	4 748
VOITTO ENNEN TILINPÄÄTÖSSIIRTOJA JA VEROJA		31 649	6 785
Tilinpäätössiirrot	2.8	2 560	97
Tuloverot	2.9	-1 883	-1 830
TILIKAUDEN VOITTO		32 326	5 052

Emoyhtiön tase

1 000 euroa	Liite	31.12.2011	31.12.2010
VASTAAVAA			
PYSYVÄT VASTAAVAT			
Aineettomat hyödykkeet	3.1	8 388	1 378
Aineelliset hyödykkeet	3.2	104 278	8 132
Sijoitukset	3.3		
Osuudet saman konsernin yrityksissä		6 855	46 177
Osuudet osakkuusyhteisöissä		388	384
Muut sijoitukset		284	238
Saamiset saman konsernin yrityksiltä		23 950	65 647
Muut saamiset		1 042	1 169
Sijoitukset yhteensä		32 519	113 615
PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ		145 185	123 125
VAIHTUVAT VASTAAVAT			
Vaihto-omaisuus	3.4	23 547	197
Lyhytaikaiset saamiset	3.5	47 123	44 484
Rahoitusarvopaperit		2 333	2 460
Rahat ja pankkisaamiset		8 389	9 333
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ		81 392	56 474
VASTAAVAA YHTEENSÄ		226 577	179 599
VASTATTAVAA			
OMA PÄÄOMA	3.6		
Osakepääoma		8 961	8 961
Käyttöraho		57 547	57 024
Tilikauden voitto		32 326	5 052
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ		98 834	71 037
TILINPÄÄTÖSSIIRTOJEN KERTYMÄ	3.7	35 008	6 843
VIERAS PÄÄOMA			
Pitkäaikainen vieras pääoma	3.8	41 706	46 261
Lyhytaikainen vieras pääoma	3.9	51 029	55 458
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ		92 735	101 719
VASTATTAVAA YHTEENSÄ		226 577	179 599

Emoyhtiön rahoituslaskelma

1 000 euroa	2011	2010
LIKETOIMINNAN RAHAVIRTA		
Voitto (tappio) ennen satunnaisia eriä	5 727	2 037
Oikaisut:		
Suunnitelman mukaiset poistot	16 174	693
Rahoitustuotot ja -kulut	1 747	-1 881
Muut oikaisut	19	-1
Rahavirta ennen käyttöomaisuuden muutosta	23 667	848
Käyttöomaisuuden muutos:		
Lyhytaikaiset korottomat liikesaamiset (lisäys-/vähennys+)	-3 120	29
Vaihto-omaisuus (lisäys-/vähennys+)	-1 469	-196
Lyhytaikaiset korottomat velat (lisäys+/vähennys-)	3 142	1 256
Liiketoiminnan rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja	22 220	1 937
Maksetut korot ja maksut	-3 169	-2 031
Saadut korot liiketoiminnasta	1 379	3 753
Maksetut välittömät verot	-1 369	-2 740
LIKETOIMINNAN RAHAVIRTA	19 061	919
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin	-17 407	-1 697
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden luovutustulot	40	1
Investoinnit muihin sijoituksiin	-82	-4 000
Lainasaamisten takaisinmaksut	90	87
Luovutustulot muista sijoituksista	0	79
Saadut korot investoinneista	67	70
Saadut osingot investoinneista	8	6
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-17 284	-5 454
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
Konsernirahoitus (lisäys+/vähennys-)	763	11 825
Pitkäaikaisten lainojen nostot	5 758	3 823
Pitkäaikaisten lainojen takaisinmaksut	-4 888	-4 450
Maksetut osingot ja muu voitonjako	-4 529	-4 529
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	-2 896	6 669
Siirtyneet rahavarat	47	0
Rahavarojen muutos	-1 072	2 134
Rahavarat tilikauden alussa	11 794	9 660
RAHAVARAT TILIKAUDEN LOPUSSA	10 722	11 794

1. Tilinpäätöksen laadintaperiaatteet

Yleistä

Saarioinen Oy:n emoyhtiö on Artekno Oy, jonka kotipaikka on Tampere ja joka on laatinut oman konsernitilinpäätöksensä. Sitä säilytetään osoitteessa Järvensivuntie 1, 33100 Tampere. Emoyhtiö on muuttanut nimensä vuoden 2012 alussa ja yhtiön uusi nimi on Artekno-Saarioinen Oy.

Konsernitilinpäätös

Konsernin tuloslaskelmaan, taseeseen ja rahoituslaskelmaan sisältyvät emoyhtiön Saarioinen Oy:n lisäksi Arsaar Oy, Kiinteistö Oy Jyväskylän Suluntie 1 ja Softsys Oy sekä Saarioinen Eesti OÜ Virossa ja Finnsaar AB Ruotsissa.

Konsernitilinpäätöksessä on jätetty konserniin kuuluvista yhtiöistä pois Herku-Broiler Oy ja Saarioisten Jyväbroiler Oy, koska ne eivät ole toimineet tilikauden aikana sekä Asunto Oy Masonpelto, koska sen toiminta on ollut vähäistä tilikauden aikana eikä se ole harjoittanut liiketoimintaa, ja lisäksi Satalab Oy, joka tuli konserniyhtiöksi tilikauden aikana ja suunnitelman mukaan yhtiö lakkaa olemasta ennen seuraavaa tilinpäätöstä. Näillä toimenpiteillä ei ole olennaista vaikutusta konsernin tulokseen eikä vapaaseen omaan pääomaan.

Konsernin omistussuuden mukainen osuus osakkuusyhtiöiden tilikauden tuloksesta on vähäinen, minkä vuoksi osuutta ei

ole tuloslaskelmassa esitetty eikä taseessa siten ole tehty eliminointeja.

Konserniyhtiöiden keskinäisen osakemistuksen eliminoinnissa on käytetty hankintameno-menettelmää.

Konsernitaseessa on eliminoitu keskinäiset saamiset ja velat. Konsernituloslaskelmassa on puolestaan eliminoitu yhtiöiden väliset myynnit, sisäiset hyvitykset ja veloitukset, sisäinen kate sekä voitonjako.

Konsernitilinpäätöksessä tehtyjen ja suunnitelman mukaisten poistojen kertynyt erotus merkitään konsernitaseeseen jaettuna omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan sekä niiden muutos konsernituloslaskelmaan jaettuna laskennallisen verovelan muutokseen ja tilikauden tulokseen.

Poistoperiaatteet

Käyttöomaisuus on aktivoitu välittömään hankintamenuun. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu tasapoistoina käyttöomaisuusaineiden arvioidun taloudellisen pitoajan perusteella. Käyttöomaisuuden myyntitappiot on kirjattu suunnitelman mukaisten poistojen lisäyksenä ja myyntivoitot on kirjattu liiketoiminnan muihin tuottoihin.

Konsernissa käytetyt poistoajat:

Rakennukset ja rakennelmat..... 10-40 vuotta
Koneet ja kalusto..... 5-15 vuotta
Muut pitkävaikutteiset menot .... 3-10 vuotta

Arvonkorotusperiaatteet

Tytäryhtiöosakkeiden arvonkorotukset perustuvat osakkeiden hankintamenuun ylittävään substanssiarvoihin.

Maa-alueiden arvonkorotukset perustuvat yhtiöissä laadittuihin arvioihin. Arvonmääritys-menettelmänä on käytetty neliohittamennettelmää.

Vaihto-omaisuuden arvostus

Vaihto-omaisuus on arvostettu FIFO-periaatetta noudattaen välittömään hankintahintaan, kuitenkin enintään todennäköiseen luovutushintaan.

Valuuttamäärien erien käsittely

Ulkomaanrahan määräiset liiketapahtumat kirjataan tapahtumapäivän kursseihin. Tilikauden päättyessä olennaiset avoimena olevat ulkomaanrahan määräiset erät on arvostettu Euroopan keskuspankin noteeraamiin tilinpäätöspäivän keskikursseihin. Kursierot on kirjattu tuloslaskelmaan.

Eläkekulujen käsittely

Eläkkeet hoidetaan eläkevakuutuksilla. Tilikauden eläkekulut on kirjattu kokonaisuu-
dessaan kuluksi tuloslaskelmaan.

Tutkimus- ja tuotekehityskulut

Tutkimus- ja tuotekehityskulut on kirjattu kuluksi tuloslaskelmaan. Niiden määrä on alle yksi prosentti liikevaihdosta.

Johdannaispöimukset

Riskienhallinnan periaatteiden mukaisesti konsernissa voidaan käyttää valuuttojen, korkojen ja hyödykkeiden hintariskeiltä suojautumiseen johdannaisia. Johdannaiset arvostetaan tilinpäätöksessä hankintamenuun tai sitä alempan käypään arvoon. Konserni suojaa tulevia sähköstöjä sähköjohdannaisilla ja soveltaa sähköjohdannaisiin suojauslaskentaa. Koronvaihtosopimuksilla on suojauduttu konsernin korollisen vieraan pääoman korkotason nousua vastaan. Suojauslaskentaa sovellettaessa realisoitumattomia voittoja tai tappioita ei kirjata tuloslaskelmaan eikä omaan pääomaan. Mahdollisessa ylisuojautumistilanteessa realisoitumattomat tappiot kirjataan kuitenkin tuloslaskelmaan.

Tilinpäätöshetkellä avoimena olevista johdannaisista on ilmoitettu liitetiedoissa kohde-etuuden arvojen lisäksi käyvät arvot, jotka kertovat tulosvaikutuksen, joka olisi syntynyt johdannaisten sulkemisesta tilinpäätöshetkellä.

2. Tuloslaskelman liitetiedot

1 000 euroa	KONSERNI		EMOYHTIÖ		
	2011	2010	2011	2010	
2.1	LIKEVAIHTO				
	Liikevaihto markkina-alueittain				
	Kotimaa				
	Myynti konserniyhtiöille	142	146	1 656	48 802
	Muu myynti	328 455	320 504	327 247	3 542
	Kotimaa yhteensä	328 597	320 650	328 903	52 344
	Vienti ja ulkomaat	5 914	6 186	663	0
	Liikevaihto yhteensä	334 511	326 836	329 566	52 344
2.2	MATERIAALIT JA PALVELUT				
	Aineet, tarvikkeet ja tavarat				
	Ostot tilikauden aikana	-141 361	-130 319	-140 316	-4 177
	Varaston muutos +/-	1 486	221	1 489	0
	Yhteensä	-139 875	-130 098	-138 827	-4 177
	Ulkopuolisilta ostetut palvelut	-6 572	-6 609	-6 433	-726
	Yhteensä	-146 447	-136 707	-145 260	-4 903
2.3	HENKILÖSTÖKULUT				
	Toimitusjohtaja ja hallituksen jäsenet	-449	-930	-449	-415
	Muut palkat ja palkkiot	-66 409	-64 813	-64 602	-7 022
	Eläkekulut	-11 997	-11 042	-11 924	-1 289
	Muut henkilösivukulut	-4 536	-4 335	-4 522	-827
	Yhteensä	-83 391	-81 120	-81 497	-9 553
	Henkilöstön määrä keskimäärin				
	- toimihenkilöt	436	439	407	152
	- työntekijät	1 592	1 659	1476	0
	Yhteensä	2 028	2 098	1883	152
	Lähipiirivastuut				
	Osakkeenomistajille tai johdolle ei ole myönnetty lainoja.				

1 000 euroa	KONSERNI		EMOYHTIÖ		
	2011	2010	2011	2010	
2.4	POISTOT JA ARVONALENNUKSET				
	Poistot ja arvonalennukset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä josta konserniaktiivan poisto	-18 678	-18 065	-16 233	-693
		0	-71		
2.5	LIIKETOIMINNAN MUUT KULUT	-80 550	-76 699	-80 501	-38 459
2.5.1	Tilintarkastajan palkkiot				
	Tilintarkastuspalkkiot	-48	-43	-47	-17
	Veroneuvonta	0	-1	0	-1
	Muut palkkiot	-22	-1	-22	-1
2.6	RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT				
	Osinkotuotot				
	Muilta	8	8	8	6
	Korkotuotot				
	Saman konsernin yrityksiltä	0	0	829	3 551
	Pitkäaikaisista sijoituksista	71	58	71	57
	Tuotot pitkäaikaisista sijoituksista yht.	79	66	909	3 614
	Muut korko- ja rahoitustuotot				
	Muilta	542	513	541	281
	Rahoitustuotot yhteensä	621	579	1 450	3 895
	Korko- ja muut rahoituskulut				
	Arvonalennukset pysyvistä vastaavista	0	0	-1 146	0
	Saman konsernin yrityksille	0	0	-1 230	-107
	Muille	-1 972	-1 929	-822	-1 908
	Rahoituskulut yhteensä	-1 972	-1 929	-3 198	-2 014
	Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	-1 351	-1 350	-1 747	1 881

2. Tuloslaskelman liitetiedot

1 000 euroa	KONSERNI		EMOYHTIÖ	
	2011	2010	2011	2010
2.7 SATUNNAISET ERÄT				
Satunnaiset tuotot				
Saadut konserniavustukset	0	0	0	19 700
Fuusiovoitto	0	0	28 054	0
Satunnaiset tuotot yhteensä	0	0	28 054	19 700
Satunnaiset kulut				
Annetut konserniavustukset	-2 000	-4 000	-2 051	-14 952
Fuusiotappio	0	0	-82	0
Satunnaiset kulut yhteensä	-2 000	-4 000	-2 133	-14 952
Satunnaiset erät yhteensä	-2 000	-4 000	25 922	4 748
2.8 TILINPÄÄTÖSSIIRROT				
Suunnitelman mukaisten ja verotuksessa tehtyjen poistojen erotus			2 560	97
Yhteensä			2 560	97
2.9 TULOVEROT				
Tuloverot varsinaisesta toiminnasta	-2 024	-2 359	-1 883	-1 830
Laskennallisen verovelan muutos	1 648	-635	0	0
Yhteensä	-376	-2 994	-1 883	-1 830

3. Taseen liitetiedot

1 000 euroa	KONSERNI		EMOYHTIÖ	
	2011	2010	2011	2010
3.1 AINEETTOMAT HYÖDYKKEET				
Aineettomat oikeudet				
Hankintameno 1.1.	298	292	172	172
Lisäykset ja siirrot	200	6	242	0
Vähennykset	-17	0	-3	0
Hankintameno 31.12.	481	298	410	172
Kertyneet poistot 1.1.	-214	-214	-168	-168
Vähennykset ja siirtojen poistot	0	0	-41	0
Tilikauden poistot	-5	0	-5	0
Kertyneet poistot 31.12.	-219	-214	-214	-168
Kirjanpitoarvo 31.12.	262	84	196	3
Muut pitkävaikutteiset menot				
Hankintameno 1.1.	17 335	13 695	5 221	4 843
Lisäykset ja siirrot	3 543	3 640	11 223	378
Vähennykset	-2 739	0	-2 739	0
Hankintameno 31.12.	18 139	17 335	13 705	5 221
Kertyneet poistot 1.1.	-11 588	-11 006	-3 846	-3 549
Vähennysten ja siirtojen poistot	2 738	0	-569	0
Tilikauden poistot	-1 097	-582	-1 097	-297
Kertyneet poistot 31.12.	-9 947	-11 588	-5 512	-3 846
Kirjanpitoarvo 31.12.	8 192	5 747	8 193	1 375
Aineettomat hyödykkeet yhteensä	8 454	5 831	8 388	1 378
3.1 KONSERNILIIEKEARVO				
Hankintameno 1.1.	1 627	1 627		
Hankintameno 31.12.	1 627	1 627		
Kertyneet poistot 1.1.	-1 627	-1 556		
Tilikauden poistot	0	-71		
Kertyneet poistot 31.12.	-1 627	-1 627		
Kirjanpitoarvo 31.12.	0	0		

1 000 euroa	KONSERNI		EMOYHTIÖ	
	2011	2010	2011	2010
3.2 AINEELLISET HYÖDYKKEET:				
Maa- ja vesialueet				
Hankintameno 1.1.	3 466	3 404	759	759
Lisäykset ja siirrot	17	62	984	0
Hankintameno 31.12.	3 483	3 466	1 744	759
Arvonkorotukset	1 110	1 110	1 110	1 110
Kirjanpitoarvo 31.12.	4 593	4 576	2 854	1 869
Rakennukset ja rakennelmat				
Hankintameno 1.1.	143 979	139 543	9 523	9 523
Lisäykset ja siirrot	5 080	4 471	88 835	0
Vähennykset	-43	-35	0	0
Hankintameno 31.12.	149 016	143 979	98 358	9 523
Kertyneet poistot 1.1.	-63 043	-57 594	-6 082	-5 832
Vähennysten ja siirtojen poistot	0	0	-35 685	0
Tilikauden poistot	-5 548	-5 449	-3 822	-249
Kertyneet poistot 31.12.	-68 591	-63 043	-45 589	-6 082
Kirjanpitoarvo 31.12.	80 425	80 936	52 769	3 441
Koneet ja kalusto				
Hankintameno 1.1.	162 970	158 941	2 418	2 022
Lisäykset ja siirrot	9 501	8 053	163 670	549
Vähennykset	-3 835	-4 024	-3 831	-153
Hankintameno 31.12.	168 636	162 970	162 257	2 418
Kertyneet poistot 1.1.	-111 291	-103 315	-1 669	-1 657
Vähennysten ja siirtojen poistot	3 671	3 760	-104 488	135
Tilikauden poistot	-11 833	-11 736	-11 251	-147
Kertyneet poistot 31.12.	-119 453	-111 291	-117 407	-1 669
Kirjanpitoarvo 31.12.	49 183	51 679	44 850	749
Tuotantokoneiden ja laitteiden tasearvo 31.12.	42 543	43 560	42 543	0

1 000 euroa	KONSERNI		EMOYHTIÖ	
	2011	2010	2011	2010
Muut aineelliset hyödykkeet				
Hankintameno 1.1.	640	605		
Lisäykset	108	35		
Hankintameno 31.12.	748	640		
Kertyneet poistot 1.1.	-287	-176		
Tilikauden poistot	-140	-111		
Kertyneet poistot 31.12.	-427	-287		
Kirjanpitoarvo 31.12.	321	353		
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat				
Hankintameno 1.1.	4 429	5 396	2 073	1 284
Lisäykset ja siirrot	3 244	2 919	5 600	792
Vähennykset ja siirrot	-3 868	-3 886	-3 867	-4
Hankintameno 31.12.	3 805	4 429	3 806	2 073
Kirjanpitoarvo 31.12.	3 805	4 429	3 806	2 073
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	138 327	141 973	104 278	8 132

1 000 euroa	OSAKKEET		SAAMISET		SIJOITUKSET	
	Omistusyhteis- yritykset	Muut	Muut	Muut	YHTEENSÄ	
3.3 SIJOITUKSET						
KONSERNI						
Hankintameno 1.1.	413	731	1 169	2 313		
Lisäykset	78	106	0	184		
Vähennykset	-103	0	-127	-230		
Hankintameno 31.12.	388	837	1 042	2 267		
Kirjanpitoarvo 31.12.	388	837	1 042	2 267		

1 000 euroa	OSAKKEET		SAAMISET		SIJOITUKSET	
	Konserni- yritykset	Omistus- yhteis- yritykset	Muut	Konserni- yritykset	Muut	YHTEENSÄ
EMOYHTIÖ						
Hankintameno 1.1.	34 777	384	238	65 647	1 169	106 214
Lisäykset	103	107	46	607	0	863
Vähennykset	-32 025	-103	0	-42 304	-127	-74 559
Hankintameno 31.12.	6 855	388	284	23 949	1 042	32 519
Arvonkorotukset 1.1.	7 400					7 400
Vähennykset	-7 400					-7 400
Arvonkorotukset 31.12.	0					0
Kirjanpitoarvo 31.12	6 855	388	284	23 949	1 042	32 519

		Konserni omistus- osuus %	Emoyhtiö omistus- osuus %
KONSERNIYRITYKSET			
Finnsaar Ab	Tukholma, Ruotsi	100,0	100,0
Saarioinen Eesti OÜ	Rapla, Viro	100,0	100,0
Saarioisten Jyväbroiler Oy	Tampere	100,0	100,0
Kiinteistö Oy Jyväskylän			
Suluntie 1	Jyväskylä	100,0	100,0
Softsys Oy	Helsinki	100,0	100,0
Satalab Oy	Huittinen	100,0	100,0
Herkku-Broiler Oy	Kangasala	96,0	96,0
Arsaar Oy	Tampere	65,0	65,0
As. Oy Masonpelto	Kangasala	56,8	56,8
OSAKKUUSYRITYKSET			
Tuoretie Oy	Vantaa	33,3	33,3
Findest Protein Oy	Kaustinen	16,6	16,6

1 000 euroa	KONSERNI		EMOYHTIÖ	
	2011	2010	2011	2010
3.4 VAIHTO-OMAIUUUS				
Aineet ja tarvikkeet	14 832	13 594	14 438	0
Valmiit tuotteet/tavarat	9 549	9 321	9 109	196
Yhteensä	24 381	22 915	23 547	196
3.5 LYHYTAIKAISET SAAMISET				
Myyntisaamiset	43 580	43 833	43 067	42 358
Lainasaamiset	87	63	87	50
Muut saamiset	2 163	479	2 151	76
Siirtosaamiset	1 735	4 123	1 661	1 793
Saamiset saman konsernin yrityksiltä				
Myyntisaamiset	9	98	158	207
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	47 574	48 596	47 123	44 484
RAHOITUSARVOPAPERIT				
Jälleenhankinta-arvo	2 333	2 500	2 333	2 500
Kirjanpitoarvo	2 333	2 460	2 333	2 460
3.6 OMA PÄÄOMA				
Osakepääoma 1.1.	8 961	8 961	8 961	8 961
Osakepääoma 31.12.	8 961	8 961	8 961	8 961
Käyttörahasto 1.1.	113 450	108 967	57 024	55 307
Edellisen tilikauden voitto	6 924	8 892	5 052	6 246
Osingonjako	-4 529	-4 529	-4 529	-4 529
Muuntoerot	-7	120	0	0
Käyttörahasto 31.12.	115 838	113 450	57 547	57 024
Tilikauden voitto	3 080	6 924	32 326	5 052
Oma pääoma yhteensä	127 879	129 335	98 834	71 037
3.7 TILINPÄÄTÖSSIIRTOJEN KERTYMÄ				
Kertynyt poistoero			35 008	6 843
3.7 LASKENNALLINEN VEROVELKA				
Tilinpäätössiirroista	9 580	11 228		

1 000 euroa	KONSERNI		EMOYHTIÖ	
	2011	2010	2011	2010
3.8 PITKÄAIKAINEN VIERAS PÄÄOMA				
Lainat rahoituslaitoksilta	6 415	8 625	6 415	8 625
Eläkelainat	6 161	8 839	6 161	8 839
Lainat saman konsernin yritysiltä	12 097	11 296	12 097	11 457
Muut pitkäaikaiset lainat	16 658	17 340	16 658	17 340
Siirtovelat	375	625	375	0
Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä	41 706	46 725	41 706	46 261
Velat, jotka erääntyvät myöhemmin kuin viiden vuoden kuluttua:				
Lainat rahoituslaitoksilta	0	1 429	0	1 429
Lainat saman konsernin yritysiltä	12 097	11 296	12 097	11 457
3.9 LYHYTAIKAINEN VIERAS PÄÄOMA				
Lainat rahoituslaitoksilta	2 209	2 209	2 209	2 209
Eläkelainat	2 679	2 679	2 679	2 679
Muiden lainojen lyhennykset	6 065	0	6 065	0
Saadut ennakot	40	140	26	3
Ostovelat	20 134	19 064	19 642	6 277
Muut velat	2 480	3 463	2 181	498
Siirtovelat	17 563	17 452	17 271	2 969
Velat saman konsernin yritysille				
Ostovelat	610	622	956	40 823
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	51 780	45 629	51 029	55 457
Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät:				
- henkilöstökulujaksotukset	16 623	16 001	16 440	1 968
- muut	940	1 451	831	1 001
Korottomat velat				
Lyhytaikainen	40 827	40 741	40 076	50 570

4. Muut liitetiedot

ANNETUT VAKUUDET, VASTUUSITOUMUKSET JA MUUT VASTUUT

1 000 euroa	KONSERNI		EMOYHTIÖ	
	2011	2010	2011	2010
4.1 VELAT, JOIDEN VAKUUDEKSI ANNETTU KIINNITYKSIÄ TAI MUITA VAKUUKSIA				
Rahalaitoslainat	17 464	22 352	17 463	22 352
4.2 TASEESEEN SISÄLTYMÄTTÖMÄT VASTUUSITOUMUKSET JA VASTUUT				
Takaukset				
Konserniyritysten puolesta	0	0	0	9 538
Muut	1 611	1 803	1 611	1 753
Yhteensä	1 611	1 803	1 611	11 291
Leasing- ja vuokravastuut				
Seuraavalla tilikaudella maksettavat	2 957	2 678	2 957	461
Myöhemmin maksettavat	5 759	7 683	5 759	473
Yhteensä	8 716	10 361	8 716	934
4.3 YLEISVAKUUTENA ANNETUT KIINNITYKSET JA MUUT VAKUUDET				
Annetut kiinteistökiinnitykset	24 709	24 709	7 892	1 596
Annetut muut vakuudet	13 725	11 567	13 725	11 567
Yhteensä	38 434	36 276	21 617	13 163
4.4 JOHDANNAISSOPIMUKSET HYÖDYKEJOHDANNAISET				
Sähköjohdannaiset				
Kohde-etuuden nimellisarvo	10 578	6 873	10 578	6 873
Sopimusten käypä arvo	-1 042	1 603	-1 042	1 603
Korkojohdannaiset				
Koronvaihtosopimukset				
Kohde-etuuden nimellisarvo	25 000	25 000	25 000	25 000
Sopimusten käypä arvo	-2 702	-973	-2 702	-973

Voitonjakoehdotus

Saarioinen Oy:n vapaa oma pääoma 31.12.2011 on:

Käyttöraho	57 547 206,57 euroa
Tilikauden voitto	32 326 089,01 euroa
Yhteensä	89 873 295,58 euroa

Tästä jakokelpoisia varoja on 89 873 295,58 euroa.

Hallitus ehdottaa, että osinkoa jaetaan osakkeelta 8,50 euroa eli yhteensä 4 528 800,00 euroa ja että loppu kirjataan käyttörahastoon.

Toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen allekirjoitukset

Tampereella 30. päivänä maaliskuuta 2012

Kaisu Avotie	Leena Avotie	Maria Dieckmann
hallituksen puheenjohtaja	hallituksen jäsen	hallituksen jäsen

Heikki Hytönen	Ilkka Mäkelä	Janne Tuomisto
hallituksen jäsen	hallituksen jäsen, toimitusjohtaja	hallituksen jäsen

Kari Tupeli
hallituksen jäsen

Tilintarkastajan tilinpäätösmerkintä

Suoritetusta tilintarkastuksesta on tänään annettu kertomus.

Tampereella 18. päivänä huhtikuuta 2012

PricewaterhouseCoopers Oy
KHT-yhteisö

Hannu Pellinen, KHT	Janne Rajalahti, KHT
----------------------------	-----------------------------

Tilintarkastuskertomus

Saarioinen Oy:n yhtiökokoukselle

Olemme tilintarkastaneet Saarioinen Oy:n kirjanpidon, tilinpäätöksen, toimintakertomuksen ja hallinnon tilikaudelta 1.1.2011–31.12.2011. Tilinpäätös sisältää sekä konsernin että emoyhtiön taseen, tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja liitetiedot.

Hallituksen ja toimitusjohtajan vastuu

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisesta ja siitä, että ne antavat oikeat ja riittävät tiedot Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti. Hallitus vastaa kirjanpidon ja varainhoidon valvonnan asianmukaisesta järjestämisestä ja toimitusjohtaja siitä, että kirjanpito on lainmukainen ja varainhoito luotettavalla tavalla järjestetty.

Tilintarkastajan velvollisuudet

Velvollisuutenamme on antaa suorittamamme tilintarkastuksen perusteella lausunto tilinpäätöksestä, konsernitiilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta. Tilintarkastuslaki edellyttää, että noudatamme ammattieettisiä periaatteita. Olemme suorittaneet tilintarkastuksen Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Hyvä tilintarkastustapa edellyttää, että suunnitellamme ja suoritamme tilintarkastuksen hankkiaksemme kohtuullisen varmuuden siitä, onko tilinpäätöksessä tai toimintakertomuksessa olennaista virheellisyyttä, ja siitä, ovatko emoyhtiön hallituksen jäsenet tai toimitusjohtaja syyllistyneet tekoon tai laiminlyöntiin, josta saattaa seurata vahingonkorvausvelvollisuus yhtiötä kohtaan, taikka rikkoneet osakeyhtiölakia tai yhtiöjärjestyä.

Tilintarkastukseen kuuluu toimenpiteitä tilintarkastusevidenssin hankkimiseksi tilinpäätökseen ja toimintakertomukseen sisältyvistä luvuista ja niissä esitettävistä muista tiedoista. Toimenpiteiden valinta perustuu tilintarkastajan harkintaan, johon kuuluu väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvan olennaisen virheellisuuden riskien arvioiminen. Näitä riskejä arvioi-nessaan tilintarkastaja ottaa huomioon sisäisen valvonnan, joka on yhtiössä merkityksellistä

oikeat ja riittävät tiedot antavan tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisen kannalta. Tilintarkastaja arvioi sisäistä valvontaa pystyäkseen suunnittelemaan olosuhteisiin nähden asianmukaiset tilintarkastustoimenpiteet mutta ei siinä tarkoituksessa, että hän antaisi lausunnon yhtiön sisäisen valvonnan tehokkuudesta. Tilintarkastukseen kuuluu myös sovelletujen tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden asianmukaisuuden, toimivan johdon tekemien kirjanpidollisten arvioiden kohtuullisuuden sekä tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen yleisen esittämistavan arvioiminen.

Käsityksemme mukaan olemme hankkineet lausuntonne perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä.

Lausunto

Lausuntonamme esitämme, että tilinpäätös ja toimintakertomus antavat Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti oikeat ja riittävät tiedot konsernin sekä emoyhtiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat ristiriidattomia.

Tampereella 18. päivänä huhtikuuta 2012

PricewaterhouseCoopers Oy
KHT-yhteisö

Hannu Pellinen
KHT

Janne Rajalahti
KHT

Yhteystiedot

Saarioinen Oy

Järvensivuntie 1, PL 108
33101 Tampere
Puh. (03) 244 7111
Faksi (03) 244 7261

Saarioinen Oy, Vantaa

Äyritie 16
01510 Vantaa
Puh. (03) 244 7111
Faksi (03) 244 8422

Saarioinen Oy, Sahalahti

Isoniementie 76
36240 Sahalahti
Puh. (03) 244 7111
Faksi (03) 244 7960

Saarioinen Oy, Valkeakoski

Tikinmaankatu 21, PL 122
Puh. (03) 244 7111
Faksi (03) 244 7777

Saarioinen Oy, Huittinen

Teollisuustie 4
32700 Huittinen
Puh. (03) 244 7111
Faksi (03) 244 8225

Saarioinen Oy, keskuslähettämö

Tikinmaankatu 23, PL 45
37601 Valkeakoski
Puh. (03) 244 7111
Faksi (03) 244 8840

Saarioinen Oy, Jyväskylä

Suluntie 1, PL 2
40351 Jyväskylä
Puh. (03) 333 7211
Faksi (03) 333 7166

Saarioinen Eesti OÜ, Viro

Rebastemäe tee 1
Kalevi küla
Rapla vald 79606
Raplamaa Estonia
Puh. +372 4841 040
Faksi +372 4841 050

